

AKO SA Z ČLOVEKA STÁVA VLASTENEC

Literárny zborník prác
zo súťaže Novinový článok 2008

NÁHODNÉ, ZÁKONITÉ STRETNUTIE

Všetko podstatné sa udialo vďaka náhodnému stretnutiu troch ľudí na pôde Základnej školy Dr. Milana Hodžu v Bratislave pri nie náhodnej príležitosti 130. výročia narodenia významného človeka, ktorého meno nesie naša škola. Vtedy sa zrodila skvelá myšlienka usporiadať 1. ročník literárnej súťaže s celoslovenskou pôsobnosťou. Otcom tejto myšlienky bol Miroslav Pekník, riaditeľ Ústavu politických vied SAV, meno jej daroval Drahoslav Machala, reportér a spisovateľ z Národného osvetového centra, parafrázovanú Hodžovu myšlienku sme pridali my a na jej realizáciu sa podujala naša škola v spolupráci s oboma inštitúciami.

Súťaž sme pripravili pre vekovú kategóriu od 13 do 15 rokov a vybrali sme aj zaujímavú tému: *Ako sa stáva z človeka vlastenec*. No spočiatku sa nám videla príťažká: nám, dospelým, určite a asi aj deťom. Pravda, len do tej chvíle, než sa prinútili o nej popremýšľať trochu vážnejšie a pohovárať sa o nej v škole. Myslím si, že sa pošťožovali aj rodičom, či starým rodičom, čo to len na nich tí učitelia vymysleli.

Tak sa postupne a nenápadne v hlavách najmenej 2 000 detí a ich blízkych začalo uvažovať o vlastenectve v rôznych kútoch Slovenska. Výsledok nás, vyhlasovateľov súťaže, prekvapil. V 69 prácach mladých ľudí sme si prečítali množstvo zaujímavých myšlienok, postrehov, originálnych postojov, zrelej úvah a autentických zážitkov. Preto sme sa v spolupráci s Národným osvetovým centrom rozhodli vydať aj zborník a uverejniť najpútavejšie práce. Práve zborník je dôkazom, že schopnosti mladých ľudí netreba podceňovať, že už vo veku 13 rokov majú mnohí z nich vynikajúcu schopnosť rozlišovať a usporadúvať si hodnoty, že vedia vytušiť, odhadnúť a niekedy aj celkom presne pomenovať, čo je v živote dôležité, ale aj čo ich ohrozuje.

My, dospelí, ktorí usmerňujeme týchto skvelých mladých ľudí, máme obrovskú zodpovednosť za to, aby slovenská spoločnosť najmä zásluhou všadeprítomných médií, rodičia nedostatkom času a možno nezaujmom, či únavou, škola nevhodnou voľbou spôsobu aj obsahu

výchovy a vzdelávania, nepokazila tie krehké city a pocity, ktoré zazneli v prácach mladých autorov. Tie práce nás povzbudili k tomu, aby sme mali ochotu budovať zdravé sebedovomie slovenskej mládeže vo väzbe na našu bohatú históriu, skvelé osobnosti a kultúrne hodnoty, ktoré nám zanechali naši invenční a kultúrne bohatí predkovia. Je to krásny zámer: pomáhať mladým ľuďom, aby sa opreli o skúsenosti a múdrosť skutočných osobností Slovenska, na ktoré môžeme byť právom hrdí. V nich hľadáme príklady, ktoré sú hodné nasledovania.

Etela Hessová

riaditeľka ZŠ Dr. Milana Hodžu Bratislava

HODIŤ KOTVU

Ernest Hemingway, o ktorom som napísal knihu *Reportér Hemingway* (1980) napísal vetu, ktorá sa mi vždy páčila: „Svet je krásne miesto, a stojí za to na ňom žiť!“ Ak je svet krásne miesto, pre mňa je Slovensko *to pravé miesto* pre život. Keď sme sa zamýšľali ako dobre vymyslieť tému súťaže o novinový článok 2008, zdalo sa nám, že téma vlastenectva môže byť pre žiakov náročná. Ale, keď u pani riaditeľky Etely Hessovej ZŠ Dr. Milana Hodžu, toho geniálneho novinára a politika, ktorý sa narodil pred 130-timi rokmi, začali pribúdať príspevky do súťaže, zažíval som pocit zadostučinenia.

Chcem vyjadriť iba niekoľko postrehov, čo sa mi prehánali hlavou, keď som čítal súťažné práce. Predovšetkým chcem povedať, že som ako slovenský spisovateľ na našich mladých študentov, študentky, žiakov a žiačky *nesmierne pyšný*. K téme *Ako sa z človeka stáva vlastenec* pristupovali s vážnosťou, lebo je to téma objavná a donedávna ešte premyslene zaznávaná. My, Slováci sme starý národ v mladom štáte. Iba národ, ktorý vie odkiaľ vyšiel, aké sú jeho najstaršie dejiny, národ, ktorý pozná vlastné výnimočné osobnosti, národ, ktorý dôverne pozná svoju minulosť, môže dobre a premyslene projektovať vlastnú budúcnosť. Ľudia, a najmä mladí ľudia, ktorí nepoznajú slovenské historické deje sú ako duchovní bezdomovci. Preto sa na Bratislavskom hrade čoskoro objaví *Jazdecká socha kráľa Svätopluka*, aby sme pochopili, že aj Slováci mali svojich kráľov! Človek má okrem pestovania lásky k predkom, k svojim najbližším, otcovi, mame a súrodencom, či starým rodičom, ešte jednu peknú povinnosť: a tou je vlastná ochota spoznávať svoju vlasť, vytvoriť si k nej vzťah dôverného kamarátstva. *Slovensko je pre mňa najkrajší dar na celý život, ktorý som dostal*. Moja vlasť je rozložená v samom strede Európy, povedal by som, že je jej srdcom. Pri Kremnických Baniach pri Kostole svätého Jána nájdete geografický STRED EURÓPY: je označený krásnym kameňom a pamätnou tabuľou, na ktorej sú aj dva významné dátumy novodobej histórie Slovenska: 17. júla 1992 ako deň prijatia Deklarácie o zvrchovanosti Slovenskej

republiky a 1. september 1992 ako deň prijatia Ústavy Slovenskej republiky.

V súťažných príspevkoch ma zaujalo ako vnímavo a citlivo mladí ľudia reagujú na sociálnu situáciu Slovenska, ako vážne sa zamýšľajú nad mladými ľuďmi, ktorí musia odchádzať za prácou do zahraničia. Horatius povedal výnimočnú vetu (ako to napísala jedna zo súťažiacich): *Kto uteká zo svojej vlasti, uteká sám pred sebou*. Rozumiem príčinám odchodov mladých ľudí do Veľkej Británie, lebo ako dôvod uvádzajú, že sa chcú naučiť moderné esperanto 21. storočia – angličtinu. To je dobrý dôvod. Horšie je, ak slovenskí mladí ľudia v cudzine nevedia obhájiť vlastný národ, ani Slovensko, ak sa ho nevedia zastáť a vedomosťami preukázať, že sme mali jedinečné osobnosti: Viacerí významní slovenskí piloti (generáli Otto Smik a Ján Ambruš) pomáhali oslobodzovať Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska od nemeckých fašistov počas II. svetovej vojny. Kto takýto detail vie, môže byť rovnocenným diskutérom v debatách mladých ľudí. Príjemne ma prekvapilo aký hlboký vzťah má slovenská mládež ku generácii štúrovcov. Ludovít Štúr bol moderný, vzdelaný mladý muž, ktorý ovládal viacero jazykov (okrem slovanských aj francúzštinu, nemčinu a angličtinu) a po štúdiách v Halle prišiel na Slovensko ako špičkovito rozhladený vzdelanec ovplyvnený najnovším prúdením filozofického myslenia v Európe. Rovnako tak sa v súťažných prácach objavoval obdiv k Štefánikovi, Štefanovi Moysesovi, Antonovi Bernolákovi, či k Milanovi Hodžovi. Áno, osobnosti vždy priťahujú...

Slovo *vlasť* a výraz *vlastenectvo* – to nie sú iba obyčajné slová. Ak vyslovíme slovo „vlasť“ cítime jemné vzrušenie, pretože nesie v sebe citový náboj. Vlasť je niečo veľmi intímne, s čím nechodíme na verejnosť, lebo vlastenec – patriot sa nebúšii do prs aký je Slováč, ale prejavom vlastenectva nie je vlastenectvo slov, lež *vlastenectvo skutkov*. Spisovateľ Jozef Cíger Hronský vyslovil závažnú myšlienku: *Najkrajšie slová sú – skutky!* Skutočné vlastenectvo sa nepredvádza vonkajškovo, je to naozaj veľmi, veľmi jemná, intímna záležitosť. Ak by som mal takú moc, zasadil by som sa, aby na priečelí Rokovacej siene, v ktorej zasadaajú a rokujú poslanci Národnej rady SR zjavil Štúrov výrok:

SLOVÁCI! VŠETKO, ČO SME ROBILI, ROBILI SME A ROBÍME PRE ŽIVOT SLOVENSKÝ, PRE ŽIVOT VÁŠ! Patriotizmus je láska k vlasti, ochota nasadzovať sa za to, aby sa Slovensko stalo jedinečným domovom občanov, ktorí v ňom žijú: okrem štátotvorného slovenského národa aj menšín maďarskej ukrajinskej či rusínskej. Patriotizmus je hodnota, ktorá má svoj význam aj obrovskú cenu aj v 21. storočí.

Lebo aj my budeme žiť v Európe národov, lebo národné štáty zostanú istotou aj keď sme sa stali členmi Európskej únie. Vzdelaný patriot – vlastenec by mal byť reprezentantom svojho národa. Ak sa ako mladí ľudia vydáte do hociktorého národného štátu v Európe a spýtate sa dakoho: kto je, odpovie vám, že je Nemec, Francúz, Španiel alebo Talian. Nikto vám neodpovie, že je Európan. Európsky národ neexistuje. Preto sa má aj každý vzdelaný, rozhladený a sebavedomý mladý človek zo Slovenska, svojim rovesníkom predstaviť, že je *Slovák* alebo *Slovenka zo Slovenskej republiky*.

Moja posledná poznámka sa bude týkať toho, ako sa my, Slováci s veľkou záľubou umenšujeme. Písať o tom, že Slovensko je naša „mala“ krajina, je najmä zbytočné. V Európe je od Slovenska vyše desať menších štátov, a ich občania nezdôrazňujú, že pochádzajú z *malého* Albánska alebo z *malého* Luxemburska, či z *malého* Holandska. Holanďan takto nikdy nepremýšľala. Pre neho je Holandské kráľovstvo tou najvýznamnejšou krajinou nielen v Európe ale na svete. Kto svoju „malosť“ zdôrazňuje je zakomplexovaný! Národy nikdy neboli zaujímavé počtom a krajinou rozlohou. Slovensko vzhľadom na svoju rozlohu a počet obyvateľov dalo Európe a svetu toľko výnimočných ľudí, že to svedčí o vysokej talentovanosti, zručnosti a úžasnej životaschopnosti slovenského národa. Každý sebavedomý mladý človek by mal poznať aspoň desať významných osobností Slovákov!

Na záver by som chcel každého z tých, ktorí sa zúčastnili súťaže o novinový článok 2008 ubezpečiť, že si veľmi vážim každý príspevok, ktorý do súťaže prišiel. Preto každému účastníkovi posielame nielen tento zborník, ale aj diplom za účasť, ako pamiatku a spomienku na pekné chvíle strávené rozmyšľaním o svojej milovanej vlasti. A, sa-

mozrejme víťazom v zlatom, striebornom a bronzovom pásme osobitné diplomy. Verím, že na budúci rok sa stretneme s novými nadšenými patriotmi! Čakáme ich viac najmä zo stredného Slovenska.

Ešte pár rád, ako sa dobre postaviť k téme *Ako sa z človeka stáva vlastenec*. Porota si vždy bude cenit jedinečný prístup k zvládnutiu témy, každú originalitu. To znamená, ak si dakto zvolí aj iný žáner ako je len a len úvaha. Napríklad by sa dakto mohol pokúsiť napísať reportáž o svojom starom otcovi či starej mame, ak jeho život považuje za život vlastenca, ktorý niečo významné a hoci aj skromné urobil pre svoju vlasť, pre Slovensko. Neopisujte z internetu! Pokúste sa vyjadriť vlastné názory: na osobnosti aj na udalosti! Ten, kto chce písať: sa musí naučiť vážiť si a milovať slovenský jazyk. Slovenčina je ten zázrak, ktorým vyjadrujeme myšlienky aj city, a za jej dnešnú podobu sme vďační Bernolákovi a Štúrovi. Porota si bude vždy veľmi ctíť úroveň štylistiky a jazykovú kultúru súťažných príspevkov. Lebo ako to napísal Majakovskij: „*Štýl – to je osobnosť!*“ Porota sa pri posudzovaní bude správať podľa obsahu slov, ktoré spievame v hymnickej piesni: *Slovenčina moja, je nádej i viera.// Slováč len s ňou žije i umiera!// A kto ju miluje, nech žije, nech žije! Kto sa jej odrieka, sám seba zabije!// Slovenským piesňam privykať sa učte,/ slovenské piesne svetami zahučte.*“

Zmyslom súťaže *Ako sa z človeka stáva vlastenec* bolo, aby mladí ľudia hodili vo vlasti kotvu. Aby pochopili, že Slovensko je ich istota, najlepší a najkrajší prístav. Nemajte strach milovať ho, lebo láska je ten najväčší zázrak, ktorým bol človek obdarený. Želám vám veľa lásky!

Drahošlav Machala,
spisovateľ, predseda poroty

OCENENÉ PRÁCE ZO SÚŤAŽE O NOVINOVÝ ČLÁNOK 2008

VÝSLEDKY SÚŤAŽE:

ZLATÉ PÁSMO:

1. Radovan Potočár; 2. Kristína Sámelová; 3. Terézia Kovaničová;
ďalšie miesta v Zlatom pásme 4. Júlia Gáblíková; 5. Michaela Bsedová;

STRIEBORNÉ PÁSMO:

Rebeka Zacková, Monika Dúbravková, Alena Pániková, Alexandra Burčíková, Marianna Sečková, Lucia Paľovová, Pavol Šalata, Lukáš Počatko, Richard Kakaš, Michal Limpár, Barbora Sliepková, Ján Miloslav Tazberík, Rima Oweisová

BRONZOVÉ PÁSMO:

Jana Čižnárová, Maroš Haluška, Miriam Holická, Nikola Dubovanová, Ladislav Macko, Kristína Mikušová, Patrik Komanický, Laura Fečová, Lenka Petříková, Jana Holíková, Lukáš Hric, Adriana Mrázová, Jasminka Michalčáková, Tomáš Sabol, Linda Móroczová.

PPOROTA SÚŤAŽE:

Drahošlav Machala, spisovateľ (predseda), **Alica Šimková**, učiteľka, **Dušana Bajusová**, učiteľka, **Eleonóra Petrovičová**, Ústav politických vied SAV, **Jozef Lisý**, filozof, **Svetozár Krno**, politológ;

Odborný garant súťaže: **PhDr. Miroslav Pekník**, riaditeľ Ústavu politických vied SAV Bratislava a **PhDr. Ján Tazberík**, generálny riaditeľ Národného osvetového centra

Ako sa z človeka stáva vlastenec

(Novinový článok 2008)

„Vlastenectvo“

Vlastenectvo je dnes moderné. A vnucujú ho všetkým. Od liberálov po komunistov. Kto si na čelo nenapíše *Ja som vlastenec* nemá dnes jednoducho šancu. Napríklad politici. V politike je vlastenectvo zľudovený a zdeformovaný pojem. Zakotvilo sa v programoch politických strán ako fráza. Ako jednoduchá, mŕtva, prázdna fráza, ako parazit, ktorý nepustí. Politikom sa vlastenectvo vypláca, a oni to dobre vedia. Nemôžu ním predsa niekoho pohnevať, ba dokonca ním môžu získať nejaké to percento „vlasteneckých“ voličov a môže byť i šikovným politickým prostriedkom - akousi záclonou na zakrytie politiky nepríjemných otázok. Celé toto má však jeden háčik. Tu nejde o vlastenectvo!

Vlastenectvo

Korene vlastenectva sú v každom národe hlboké. Na Slovensku bol význam vlastenectva a všetkej pronárodnej činnosti rovnako dôležitý ako sila, ktorou národ v neslobode väznili. Začiatok minulého storočia, keď sa chveli samé základy Rakúsko-Uhorskej monarchie značil dôležitý obrat v našich národných dejinách. Sila vlasteneckej istoty naplnila srdcia národa a tak ho vyviedla spod tvrdého útlaku do novej Európy. Na čelo národa Slovákov a všetkých dovtedy spútaných národov sa postavili zvláštni ľudia. Iní ako všetci, ale predsa blízki všetkým. Jedným z nich bol Milan Hodža, ktorý povedal: „Každý národ, veľký či malý, musí prežiť a prežije len vtedy, keď prispeje primeranou časťou k spoločným morálnym a materiálnym hodnotám ľudstva. Schopný národ vyniká až v medzinárodnej súťaži, ale aby mohol vynikať, musí mať morálnu oporu... Už jeho slová tohto muža charakterizujú. A hoci to iste šípate aj viete, musím vám to povedať. *Milan Hodža bol vlastenec.*

Vlastenectvo v 21. storočí

Podstata a duch vlastenectva sú tým, čo vlastenectvo vnáša medzi ľudí. Nie je to titul, nie je to hodnosť alebo oslovenie (pán vlastenec), ale je to *spoločný plod národnej spolupatričnosti a spojitosti patriaci všetkým ľuďom*. Vlastenectvo nie je politická strana, ktorá môže zaniknúť a ani prostučký pocit omámených politikov. Vlastenectvo je nesmrteľné a je také silné, ako je silný národ. A národ je silný tak, akou silou ho vedie a prebija cez dejiny jeho líder, jeho osobnosť - vlastenec. Lebo *stádo oviec na čele s levom je silnejšie ako stádo levov na čele s ovcou* (Napoleon Bonaparte). Milan Hodža bol vlastenec. Bol to lev. Či chceme, či nie, vlastenectvo prežilo dodnes. Niektorým sa zdá, že stratilo svoj význam a zostalo nanajvýš historickým pojmom. Ale môžeme si byť istí národom a jeho budúcnosťou len preto, že tu máme 15 rokov vlastný štát? Štátnosť a vlastenectvo sú dve odlišné veci, preto si nemyslím, že samostatnosť štátu okamžite znamená aj samostatnosť národa. Niektorí to chápu inak. Vlastenectvom nazývajú všetko zdanlivo pronárodné a prospešné. Ale sú vari vlastenci tí čudní mládenci v uniformách, čo pochodujú po európskych mestách? Sú nimi tí, čo nezmyselne po kadekom pokrikujú a oháňajú sa vlastenectvom jedna radosť? To sú vlastenci ?

Možno sa i vám na chvíľu zazdalo, že vlastenci vymreli, že vlastenectva na Slovensku skutočne niet. Ale nie je to tak. Vlastenectvo je stabilný prvok politiky i celej spoločnosti. Hoci sa stáva, že sa niekedy vkradne do veľmi nesprávnych úst (nebodaj do nesprávnych rúk) naďalej zostáva osou politického myslenia. Dnes dokonca opäť ožíva a v kontexte európskej integrácie naberá nový rozmer a niektorým ľuďom možno aj zrýchľuje tep. Neexistuje na to však nijaký dôvod. Je mylné sa domnievať, že vlastenectvo je výlučne individuálnou vecou národa, že ostro vymedzuje hranice cez-národných vzťahov. Vlastenectvo vôbec nie je obmedzujúce, obzvlášť nie v otázkach demokracie či súčasného celoeurópskeho dialógu. Je to naopak prvok, ktorý stavia základy akejkolvek spolupráce medzi národmi a preto ho vôbec nevnímam ako prekážku v modernej Európskej únii. *Skôr by sme sa k nemu mali postaviť ako ku sile, ktorá nás ako národ spája a nedovolí, aby nás niečo dokázalo rozbiť.* Istota vlastenectva a národného zázemia nás potom dokáže spolu

s celou Európou posunúť kamsi ďalej. Avšak iba ako národy vedúce sa vzájomne za ruky a nie ako jeden celok. To by už naozaj znamenalo ohrozenie istoty vo vlastenectve. Pokiaľ sa o ňu môžeme opierať, netreba mať obavy o vlastnú národnú podstatu. Tu sa opäť dostávame k vlasteneckej osobnosti Milana Hodžu. Ten už dávno pochopil, akú dôležitú úlohu vlastenectvo plní pri medzinárodných procesoch. To mu umožnilo postaviť sa k takým myšlienkam, ktoré skutočne prebehli svoju dobu a spoločensky živými sa stávajú až dnes.

Vymreli vlastenci?

Vlastenectvo je tepnou národa, ktorá prechádza všetkými jeho vrstvami. Rovnako patrí najvyšším politickým elitám, rovnako strednej triede a rovnako patrí i najnižším sociálnym vrstvám. Vlastencom preto môže byť i obyčajný robotník, vodič autobusu a skutočne každý. Byť vlastencom však neznamená vyjsť na Kriváň alebo sledovať zápasy slovenskej hokejovej reprezentácie. To nestačí. I keď práve hokej je jednou z mála vecí, ktoré udržali našu národnú hrdosť ako-tak pri živote. A vôbec šport, literatúra, tradície ... len takto sa dokázali uchrániť zvyšky našej hrdosti. To že prežili, že naše umenie a celá kultúra prežili je úžasné. Taký malý národ ako my prežil dlhé roky Uhorska, obe svetové vojny, fašizmus, čechoslovakizmus, komunizmus i náročné ponovembrové roky, na ktoré nevieme pamäť prinútiť zabudnúť. A žije dodnes. Nestali sa z nás ani Maďari, ani Nemci, ani Česi, ani Rusi, my sme prežili! Vlastenectvo prežilo. A neprežilo len ako pojem, o ktorom sa iba hovorí. Prežilo ako súčasť národa. Prežilo vďaka odhodlaniu, vďaka voľbe bojovať a vzdorovať. Prežilo vo vlastencoch. Vo vlastencoch, ktorí ho nosili a nosia v sebe. Vlastenectvo nesmie raniť, pretože dokáže hojiť a takisto nesmie rozdeľovať, lebo dokáže spájať. Mrzí ma, že existujú ľudia, ktorí tomu vôbec nerozumejú a doslova vlastenectvo zneužívajú na špinavé ciele.

Slovensko potrebuje vlastencov. Ale kto sú to vlastenci? Nepotrebujeme vygumované mozgy, fašistické uniformy, vyholené hlavy... to nie je vlastenectvo. To je kultúrny odpad. Vlastenci sú silní a obetaví ľudia, takí ako bol Milan Hodža. Vlastencom nejde o ich mená na titulných stranách novín či v učebniciach dejepisu. Svoju veľkosť

zanechávajú v samom národe. To sú vlastenci, takých národ potrebuje. Nájdu sa takí?

Radovan Potočár, Gymnázium Andreja Vrábla Levice

* * *

Vlast, leto, Anglicko, strach, tenis, Európa, neznámy, elán, cit. Na prvý pohľad slová ako vytrhnuté z pravopisného cvičenia. Keď sa však na ne zahľadíte lepšie, zistíte, že začiatkové písmená vytvárajú slovo VLASTENEC. Asi sa pýtate, prečo práve tieto slová? Ak budete čítať ďalej, pochopíte.

Keď sa povie VLAST, zide mi na um naše Slovensko. Maličká krajina uprostred sveta, ktorá sa mi až donedávna zdala obyčajná, nič „extra“. Všetko zmenila moja príhoda z LETA.

Pred dvoma rokmi sme boli na dovolenke v Chorvátsku. Spoznala som veľa nových ľudí, nové kamarátky. Zoznámila som sa aj s jedným dievčaťom z ANGLICKA, s ktorým sme sa hneď dali do reči. Ale keď prišla otázka, odkiaľ som, dostala som STRACH. Strach s veľkým S. Bude vedieť, kde vlastne Slovensko je? Bude sa jej zdať dosť dobré? Jej reakciu som naozaj nečakala: „*Zo Slovenska?? Tak to máš fakt super! Nádherné Tatry, folklór.....A ten váš TENISTA Hrbatý, ten je úžasný! Ja tenis zbožňujem, veľmi by som chcela hrať ako on.*“ Iba som stála s otvoreným ústami a už som nemala strach.

Až vtedy ma osvietilo. Až vtedy som si uvedomila, čo pre mňa Slovensko znamená. Až vtedy som si uvedomila, že je to kraj, kde som sa narodila, kde žijem a kde chcem žiť. Až vtedy...

Od tejto príhody už o našej malej krajinke nepochybujem. Ba naopak. Som na ňu naozaj hrdá. Veď je to krásne srdce EURÓPY.

A ako reagujem, ak sa ma nejaký NEZNALÝ cudzinec spýta, kde to Slovensko vlastne je? Už nemám strach. S ELÁNOM sa zahrám na sprievodkyňu a s CITOM a nadšením mu rozprávam o svojej vlasti.

Kristína Sámelová, Gymnázium Ludovíta Štúra Trenčín

* * *

Vlastenectvo je odvodené od slova vlast. Teda človek, ktorý ľúbi svoju vlasť, je vlastenec. Avšak, stačí len ľúbiť svoju krajinu?

Keď sa povie *Ludovít Štúr*, ihneď vám v myslí vybehne statočný človek, ktorý spravil pre Slovensko tak veľa! Odoprel si vlastné životné šťastie pre dobro vlasti, tak, ako všetci jeho predchodcovia a nasledovníci. Medzi vlastencov radím i najznámejšieho zberateľa slovenských rozprávok Pavla Dobšinského. Nebyť jeho, všetky staré slovenské povedačky, piesne, básničky a rozprávky by zanikli. Tento človek sa postaral o to, aby Slovensko neprišlo o kúsok svojej výnimočnosti. Medzi vlastencov treba zaradiť aj ľudí, ktorí ešte žijú a obhajujú našu krajinu aj dnes. Napríklad básnik Milan Rúfus, lekári, vedci, športovkyňa Martina Moravcová alebo naši hokejisti.

Títo ľudia, mohla by som ich vymenovať omnoho viac, patria medzi vlastencov. Vlastencov s veľkým „v“. My, ostatní, ktorí máme Slovensko radi, patríme medzi vlastencov s malým začiatočným „v“. Nie každý môže byť Ludovítom Štúrom. Nemôžeme všetci uzákoniť spisovný jazyk, objaviť Ameriku alebo sa stať prezidentom krajiny.

V súčasnosti sa nemusí bojovať o samostatnosť, ani o spisovný jazyk. Sme súčasťou Európskej únie. Potrebujeme teda Vlastencov? Vstupom do Európskej únie sme veľa získali, ale aj stratili. Treba uvažovať o tom, či sa Slovensko po čase nestane len nejakou súčasťou spoločnej únie, zabudnú sa všetky jednotlivé názvy štátov a Slovensko stratí svoju jedinečnú svojskú tvár. Ak sa ľudia chcú stať osožní pre svoju krajinu, mali by sa čo najviac usilovať, aby sa Slovensko nestratilo, aby sme neboli len malý fliačik na mape.

Píšem tu o vlastenectve. Ale nie sú to všetko len prázdne frázy? Zdá sa mi, podľa toho, čo okolo seba vidím, že veľa vlastenectva v sebe nemáme. Cieľom mnohých mladých ľudí je odcestovať do zahraničia, pracovať tam, zdokonaľovať sa v jazyku. Asi je to tak správne. Otázkou zostáva, či Slovensko vo svete dobre reprezentujú. Často odchádzajú veľmi múdri ľudia, lebo ich práca nie je na Slovensku dostatočne ohodnotená. To sa mi síce nepáči, ale keď sa takýto človek v cudzine hlási k svojim koreňom, určite prispeje k dobrému menu nás- Slovákov.

Mrzí ma, že v dnešnom svete mladých ľudí, často slúžia za príklady osobnosti, o ktorých si vôbec nemyslím, že oplývajú nejakými zvláštnymi schopnosťami. Dnes radšej siahame po bulvárnom časopise, ako po dobrej knihe, čo sa, bohužiaľ, neraz odzrkadľuje na našom rozhlade. Mnohí z nás, mladých, poznajú len kusé informácie o našej minulosti, slávnej histórii. Mnohí vyhlasujú, že majú Slovensko radi a neváhajú sa preň pobiť v rôznych „pseudobitkách“ na námestiach či štadiónoch. Myslím si, že toto nie sú vlastenci, sú to pokrytci, ktorí Slovensku nepomáhajú, ale naopak, svojim správaním škodia.

Štát zaiste netvorí iba ľudia, ktorých v budúcnosti čaká Nobelova cena. Tvoria ho ľudia, obyčajní ľudia, ktorí svojím životom prispievajú viac, ako nejaké vychádzajúce hviezdy a hviezdinky, ktoré po troch dňoch zhasnú a nik viac o ne nezakopne.

A ako sa stať vlastencom? Netreba sa práve dostať do učebníc dejepisu. Verím, že vlastenec je ukrytý v každom z nás. Vlastencov s veľkým „v“ si treba vážiť, ale sám byť aspoň tým malým vlastencom. Najmä svojím každodenným životom, správaním, ľudskosťou, tvorivosťou ale aj výnimočnosťou. Skrátka: budme osobnosťami.

Terézia Kovaničová, ZŠ Dr. Milana Hodžu Bratislava

* * *

„Treba vedieť spolupracovať, vzájomne sa rešpektovať a zároveň si udržať vlastnú tvár.“ Sú to slová Milana Hodžu, ktorého meno nesie moja škola. Od ich vyrieknutia už prešla nejaká tá chvíľa, no sú stále aktuálne. Hodža akoby videl do budúcnosti. A nebol jediný. Existuje veľa ďalších ľudí, ktorí snívajú o tom, ako bude v budúcnosti vyzeráť Slovensko a usilovali sa lepšie formovať jeho program aj osud. Myslím si, že takýchto ľudí možno nazvať vlastencami. A nielen ich.

I ľudia, ktorí priniesli niečo nové alebo cenné do našej vedy, umenia, kultúry, literatúry, politiky, či športu sa môžu považovať za vlastencov, pretože spravili pre vlasť niečo viac ako ostatní. Mnohí z nich sa však ani

uznania a slávy za svojho života nedočkali. Je smutné, že si uvedomíme, čo pre nás niekto robí až potom, keď mu už za to nemôžeme poďakovať.

Žiada sa mi aspoň niekoľkých spomenúť.

Začnime trebárs od *štúrovcov*. Tí sú jednoduchým a jasným príkladom pravého vlastenectva. Kvôli svojej rodnej zemi sa niektorí dokonca vzdali vlastného šťastia. Bojovali za práva Slovákov všetkými zbraňami, ktoré mali. A napriek všetkému sa nestretli vždy len so súhlasom a podporou ani u nás samotných!

Ďalším z významných vlastencov bol *Milan Rastislav Štefánik*. Bol slovenský politik, astronóm, vojenský letec a jeden zo zakladateľov Česko-Slovenska. Počas prvej svetovej vojny bojoval vo francúzskom letectve. Napriek francúzskemu občianstvu zostal v srdci Slovákom a angažoval sa v česko-slovenskom národnom odboji.

Jozef Murgaš bol slovenský vynálezca a maliar. Ako miestny farár sa pričínal o vybudovanie školy, knižnice, ihriska a kúpeľov. Bol jedným zo zakladajúcich členov Slovenskej ligy v USA. V roku 1904 mu boli patentované dva vynálezy: zariadenie na bezdrôtovú telegrafiu a spôsob prenášania správ bezdrôtovou telegrafiou.

Toto je len niekoľko príkladov našich – slovenských vlastencov. Aj my by sme sa nimi mohli raz stať... no ako? Dá sa vôbec v tejto dobe stať vlastencom? Ja myslím, že áno.

Spomínaní ľudia, ktorých som nazvala vlastencami, dokázali vo svojom živote veci, na ktoré pravdepodobne my nedostaneme príležitosť. Avšak znamená to teda, že sme menejcenní? Znamená to azda, že nemôžeme reprezentovať náš štát v zahraničí? Nie! Každý z nás je Slovákom, a preto sme všetci akousi vzorkou toho, ako to u nás, na Slovensku, vyzerá.

Začnem tým, ako sa to nemá. Ak niekto z nás navštívi susednú krajinu len preto, aby tam niečo ukradol, nielenže tým zahanbí sám seba, ale je čiernou škvrnou pre celé Slovensko. Nikto nebude brať do úvahy, že bol len jedným z piatich miliónov. Bol to Slovákom a dá sa čakať, že sa tak v podobnej situácii zachová aj zvyšok národa...

Bohužiaľ, podľa toho, čo denno-denne čítam v novinách, počúvam v rádiu, či sledujem v televízii, sa mi zdá, že nemáme problémy len so správaním v zahraničí. Nejde len o krádeže, vraždy, či iné výtržníctvo,

ale veď my sa často nevieme správať ani k sebe navzájom! Zdá sa mi, že vzájomná úcta a porozumenie sú v dnešnej dobe len obyčajné frázy. Ako chceme byť vlastencami a vôbec dobrými ľuďmi, keď sa niekedy správame ako obyčajné nekultúrne zvieratá? Prieme sa o úplné maličkosti. Z banálnych vecí robíme dôvody na nenávisť a bitky. Máme právo sa nazývať inteligentnými ľuďmi a vlastencami? Možno si to neuvedomujeme, no svojimi skutkami kreslíme aj obraz Slovenska. Čo s tým...? Začať od seba!

Ďalším negatívom je, že vieme veľmi málo o našej histórii. Nezaujímá nás, čo bolo, pretože je to už minulosť. Moja generácia žije dneškom. Avšak nebyť tej minulosti, nemali by sme teraz štát, ktorý potrebujeme práve tak, ako on potrebuje nás. Áno, potrebuje nás! To my sme tí, ktorí robia Slovensko Slovenskom. Tí, od ktorých závisí, či sem budú chodiť zvedaví turisti a obdivovať tunajšie krásy. Ak zničíme to, čím sa Slovensko líši od zvyšku sveta, nebudeme ničím. Staneme sa len malým bezvýznamným zrnkom v kope piesku.

Je to len nedávno, čo jeden z najkrajších kútov Slovenska postihla katastrofa. Víchrica v Tatrách. V tej chvíli som bola tam. Sedela som v hotelovej izbe a spolu s ďalšími ľuďmi hľadela na to, ako mohutné tatranské smrekové líhajú na zem sťa zápalky. V tej chvíli sa len málo z dospelých zdržalo slz. Báli sa? Určite aj to, no vo väčšine sa v tom okamihu prebudil cit vlastenectva. Veď sme prichádzali o to, na čo sme mali byť po celý čas hrdí. Príroda nás poučila.

Často si nevážime, čo máme a to ani potom, keď o to prídeme. Tvárimo sa, že si ctíme ľudí, ktorí si našu úctu bezo sporu zaslúžia. Avšak načo stavať niekomu honosnú mohyľu, keď sa nenájde nik, kto by na ňu priniesol kvety a s pietou postál. Ako povedal Alexander Matuška: „*Pamätné tabule na domoch? Pomníky z kovu a granitu na námestiach? Áno. Ale aj pomníky v nás, ktoré čas zničí len s naším posledným výdychom. Potom sa nebude môcť povedať, že sme mali ľudí, ktorí však nemali nás... Potom budeme národ.*“ Bez hlbšieho zamyslenia človek nemôže odhaliť všetku pravdu v týchto slovách ukrytú. Ak si ich však necháte preniknúť až hlboko do srdca a máte v sebe cit a pochopenie pre veci národné, nemôžete ostať lahostajní.

Mali by sme si brať vzory z tých, čo považovali záujmy Slovenska za svoj životný cieľ. Myslím si, že keď bude treba, musíme sa ako praví vlastenci vedieť aj my za Slovensko postaviť a obrániť ho.

Júlia Gablíková, ZŠ Dr. Milana Hodžu Bratislava

* * *

Vlastenectvo. Slovo, ktoré dnes počujeme len zriedka. Mnohým sa väčšinou jeho význam spája s bývalým totalitným režimom. Výchova k vlastenectvu – celé to znie akosi čudne, chladno, frázovalo.

Čo znamená toto slovo pre nás, dnešnú mladú generáciu 21. storočia? Generáciu dospelými hodnotenú ako nevychovanú, nevďačnú, divokú, nespútanú... a plus ďalšie negatíva. Mnohí z nás si povedia, že časy skutočných vlastencov, bojovníkov za svoje hlboké myšlienky už dávno pominuli. Možno áno, možno nie!

Trendom dnešnej doby je odchod mladých ľudí do zahraničia. Jedni odchádzajú za prácou, druhí za vzdelaním, iní chcú poznať inonárodnú kultúru a tradície, no sú aj takí, ktorí odchádzajú s víziou zisku obrovských peňazí.

A práve tu, uprostred cudzieho sveta, obklopení cudzími ľuďmi ani nevedno ako, stávajú sa z nich „malí, nenápadní“ vlastenci. Tu, uprostred „cudzoty“, si intenzívnejšie začínajú uvedomovať svoju identitu, príslušnosť k niekomu a niečomu, miesto odkiaľ „vzišli“. Úspech v cudzine v nich prebudí pýchu na svoju rodnú vlasť. Sme hrdí na svoje korene. Dvíha sa naše sebavedomie. Z popola vstáva cit, ktorý ešte nevieme definovať. Prebúdza sa v nás smútok i túžba po domove, blízkych, priateľoch, uličkách, miestach, ktoré dôverne poznáme. Dokonca sa potešíme, keď zrazu v hluku cudzej reči začujeme tú našu, krásnu, lubozvučnú. Zovrie nám srdce radosť, že okrem nás je tu ešte niekto z našich. A to je ten prapočiatok vlastenectva v nás. Láska, úcta, strach, obdiv i túžba po tom, čo nosíme v srdci. A tak, nevediac ani ako, stávame sa vo svojom vnútri vlastencami. Bez boja, bez zbraní a veľkých činov, iba srdcom, vrúcnyim citom, spomienkami.

Môj otec občas spomína na august v roku 1968. Práve v tom čase trávil so svojimi priateľmi dovolenku v bývalej Juhoslávii. Keď sa dozvedeli o príchode vojsk Varšavskej zmluvy do Československa, museli v priebehu niekoľkých hodín urobiť svoje celoživotné rozhodnutia – zostať navždy v zahraničí alebo sa vrátiť späť do vlasti. Otec si vtedy spomenul na všetkých svojich blízkych a bez váhania, napriek odhováraniu ostatných, nastúpil do auta a vrátil sa domov. Hoci jeho ďalší život nebol jednoduchý, nikdy neolutoval svoje rozhodnutie. Myslím, že sa zachoval vlastenecky. Stál pri tých, ktorí ho v danom momente najviac potrebovali.

Aj dnes sa mnohí ľudia, napriek úspechom v zahraničí, vracajú domov. Nie preto, aby boli na seba pyšní, ale preto, že túžba po domovine, túžba po svojich je väčšia nad všetko ostatné. Nechcem tým povedať, že vlastencom sa človek stáva iba v cudzine, ale v cudzom prostredí si to akosi viac uvedomujeme.

Teda ako sa stáva z človeka vlastenec? Nie rečami, prázdnyimi frázami, nesplniteľnými sľubmi, ale obyčajnými drobnými skutkami, činmi, skúsenosťami, vedomosťami, ktoré človek nadobudne a využije v prospech všetkých. Samozrejme, nesmie chýbať láska a úcta človeka k človeku, národa k národu. Aj to k vlastenectvu nepochybne patrí.

A pozor! Dnes sa tieto hodnoty vlastenectva a zároveň ľudskosti akosi vytrácajú. Pokúsme sa ich spoločne opäť nájsť.

Michaela Besedová, ZŠ M. Olšovského Malacky

STRIEBORNĚ PÁSMO

Ako sa z človeka stáva vlastenec

(Novinový článok 2008)

Prečo byť vlastne hrdá na Slovensko, pýtala som sa sama seba v prvý deň okružnej cesty po Európe. Nemáme nijaké Atómium, Ženevské jazero ani eiffelovku. Tak prečo, nerozumela som tomu. Veď sme len malá krajinka s neistým postavením medzi ostatnými štátmi Európy.

Ďalej som si užívala prázdniny. Bol to už druhý deň, ktorý som strávila v cudzine. Žiaden smútok za domovom. Veď prečo by aj, stále som riešila tento problém.

Na tretí deň večer som dostala od kamarátky správu. Bola s rodičmi v Tatrách a zdalo sa, že je s týmto výletom nadmieru spokojná. Premkol ma nepríjemný pocit. Nemohla som tomu uveriť! Smútok?! Kvôli tomu, že nie som na Slovensku, v Tatrách? A žiarlivosť?! Že kamarátka áno? To nie je možné.

Stála som na palube trajektu, ktorý smeroval do prístavného mestečka Veľkej Británie zvaného Dover. Vlasy mi povievali vo vetre. Odhrnula som si ich. „*Starý otec, tešíš sa domov?*“ pochopiteľne, myslela som tým Slovensko. Prikývol. „*A ty nie?*“

Neprítomne som sledovala ako kotvíme v prístave. Oveľa viac ma však trápil môj postoj k návratu na Slovensko. Nevedela som sa zaradiť. Do akej skupiny patríť? Milujem svoju vlasť alebo by som sa najradšej odťahovala? Snažila som si to v hlave usporiadať. Máme na Slovensku také pamiatky ako v Paríži? Nie. Ale...keď tak nad tým rozmýšľam...máme! Iba sa mi nezdarujú byť také zaujímavé, lebo som sa medzi nimi narodila. Konečne! Už tomu rozumiem! Takto to bude aj s ostatnými mojimi pochybnosťami. Také to bolo jednoduché.

Vystúpila som na pevnú zem a nadšene pozrela na starého otca. „*Kedy už budeme doma?*“

Úsmev. Všetci raz pochopia.

Rebeka Zacková, Gymnázium Ludovíta Štúra Trenčín

* * *

Viem, rozprávať o Európe nie je ľahké. Európa. Prvé, čo mi zide na um pri tomto slove je pestrosť, rozmanitosť a rôznorodosť. Žije tu veľa národov a kultúr pohromade. Veď si zoberme napríklad aj Slovensko. Okrem Slovákov tu žijú Česi, Maďari, Poliáci, Rakúšania, ale aj mnohé iné národnosti. Každý z nich má vlastnú históriu, zvyky a kultúru. Preto je dôležité, aby sme sa vedeli nielen vzájomne rešpektovať, tolerovať, ale aby sme si aj navzájom pomáhali a spolupracovali. K tomuto slúži aj Európska únia. Na začiatku do nej patrilo len 12 štátov. No postupne sa začala rozrastať a dnes sa k nej radí až 27 krajín. Čo sa týka jazyka, kultúr, písma, náboženstva alebo rás sú tieto krajiny rozdielne. Vstúpiť do Európskej únie neznamenať začať sa pretvárať alebo meniť. Ak by sa všetky štáty menili, už by to nebola tá rozmanitá Európa, plná zvykov a kultúr, ale len veľký nudný svetadiel. Každý by mal mať vlastný rozum. Podobný názor mal aj Milan Hodža, ktorý v minulosti presadzoval túto myšlienku, myšlienku spolupráce medzi národmi. Krátko pred smrťou v memorande Európa na križovatkách, sa usiloval varovať pred hrozbou sovietskych strednej Európy.

Porovnajme si napríklad naše zvyky a zvyky v iných krajinách na jar. Veľkonočná oblievačka, maľovanie kraslíc, vynášanie moreny. To je len pár z tých našich. Škoda, že sa dnes už len málo z nich dodržiava a to väčšinou na dedinách. V Nemecku je veľmi obľúbené, najmä u menších detí, schovávanie vajčiek po záhradách alebo po rôznych miestach. V Grécku sa okolo Veľkej noci koná veľmi bujará oslava, na ktorú sa schádzajú všetci pozvaní, aby vinšovali hojnosť úrody, sily a zdravia. Okrem iného sa tu konajú aj rôzne súťaže v speve a tanci. Vo Veľkej Británii bývajú cez Veľkú noc palacinkové preteky. Zúčastňujú sa na nich len ženy a počas behu držia panvicu s palacinkou. Obyvatelia Rakúska sa každý rok zúčastňujú na rozbríjaní vajčiek, ktorých najčastejšou farbou je zelená. Okrem toho pečú praclíky v tvare venčekov. Aj náboženstvá sa v mnohom odlišujú. Ak by si niekto myslel, že Vianoce oslavujú všetci a všade, tak sa veľmi mylí. Vianoce sú kresťanský zvyk. Moslimovia napríklad Vianoce neslávia. A je ešte mnoho iných príkladov. Nie je dôležité, či zmeníme menu v našom štáte, ale je dôležité, aby sme si pri tom udržali vlastnú tvár.

A ako sa z človeka stáva vlastenec? O tom viem svoje... A viem aj, kde to kľíči začína. Ideme na dovolenku k moru. Ubytujeme sa. Potom zistím, vpravo bývajú Poliaci, vľavo Česi, Nemci i Rusi. Na pláži si ľahnem do piesku, idem sa okúpať. O chvíľu už sedím s rovesníkmi Polkou a dievčinou z Ukrajiny a opisujem im naše mesto. Pochopiteľne, vlastenecky, lebo k opisu pridám ešte kúšik lásky a obdiv k mestu. A na tobogáne do mňa nechtiac narazí malé dievčatko z Nemecka. Skamarátíme sa, veď moje znalosti z nemčiny nie sú na zahodenie. A ja opäť vysvetľujem a vysvetľujem... Potom si píšeme, „e-mailujeme“ a ja zisťujem, že žijem v neveľkej, ale malebnej krajine pod hradom, ktorý nám kde- kto závidí. Lebo láska k rodnému mestu, k môjmu domu a chodníku pri dome je asi len zrníčko maku z vlastenectva.

Ale, keď vyrastie...

Monika Dúbravková, ZŠ Hodžova Trenčín

* * *

Pamätám sa, ako som hovorila, keď som bola malá, že som „Slováčka.“ Brat sa mi za to smial. Hovoril, že to som skôr Maďarka. Vždy som sa za to na neho hnevala.

Pamätám sa, ako sme doma pozerali futbal. A keď sme hrali proti Francúzom, hral za nich aj Zinedine Zidane, dnes exfutbalista, no vtedy veľmi obľúbený hráč môjho brata. A tak som hodila na neho potajomky pohľad. Neverila som, držal palce Slovákom. Nechápavo som sa obrátila.

Pamätám sa na hokej, na majstrovstvá sveta, na tú krásnu atmosféru. Nikto ani len nedýchal. A keď padol víťazný gól, všade naokolo som videla iskričky v očiach, široké úsmevy. Zalial nás pocit šťastia. Bola som hrdá na Slovensko... Hovorila som si, že teraz už aspoň nebude toľko tých, čo na otázku, či už boli na Slovensku, odpovedajú: „Áno, v Prahe.“

Pamätám sa, ako sme sa vracali z dovolenky. Keď som po dlhej ceste už skoro ani nevystúpila z auta, vydýchla som si: Konečne doma. Asi naozaj niečo bude na prísloví: „Všade dobre, doma najlepšie.“ A tým domovom nie je len náš dom, ale aj Slovensko.

Pamätám sa, ako sme stáli s kamarátkou na Chopku a kričali sme na plné ústa: „Slovenskooooo!“ A toto slovo sa vracalo z okolitých vrchov ešte niekoľkokrát, až zostalo nielen v mojej hlave celú cestu späť, ale až dodnes v mojom srdci...

A tak, keď sa ma niekto spýta, ako sa z človeka stáva vlastenec, odpoviem: „Sama to presne neviem, ale viem, že taký pocit som už niekoľkokrát zažila.“

Alena Pániková, Gymnázium Ľudovíta Štúra Trenčín

* * *

Naša zem je veľmi rozmanitá zmes národov, kultúr, náboženstiev a zvykov. Každý štát má svoje špecifiká a svoje zvyklosti. Rôzne národy majú rôzne symboly štátnosti a svetovej samostatnosti. Je dôležité, aby sme si vážili to, odkiaľ pochádzame, a aj to, kde sme vyrastali.

Žijeme v 21. storočí a aj dnes sa nájdu takí, ktorí neovládajú ani základné pojmy o svojej rodnej vlasti, prípadne o vlasti, kde žijú. Avšak tí, ktorí sa s hlbokým nadšením zaujímajú o svoju krajinu a nadovšetko ju milujú, si tak ako v minulosti hovoria vlastenci. A čo to ten vlastenec vlastne je? Ako sa ním stať?

Vlastenec je človek, ktorý sa akýmkoľvek spôsobom usiluje o to, aby jeho krajina mala čo najlepšie renomé vo svete, reprezentuje svoju vlasť ako ozajstný elegán a slušný človek. Iste vám hneď zišlo na um, že hovorím o športovcoch a slávnych ľuďoch. Vyvediem vás z omylu. Vlastenec nie je len ten človek, ktorý je celosvetovo známy a uznávaný, je to každý všedný občan toho- ktorého štátu, ktorý si ctí a váži svoju národnosť a občianstvo. Čo robiť pre to, aby sa ním človek mohol stať? Treba mať na zreteli, že je dôležité milovať svoju krajinu úprimne a bez okolokov.

Jedným zo znakov vlastenectva je korektnosť voči ostatným štátom a národom. Tolerancia je dôležitá vo vzťahu nielen medzi ľuďmi, ale aj medzi celými národmi. Taktiež by sa mal zrak národov upierať na

jednu spoločnú víziu o budúcnosti. Mala by ňou byť spolupráca, ktorá sa neraz zaslúžila o nadpriemerné výsledky.

Svet, ktorým hýbu peniaze, občas potrebuje zopár správnych ľudí, ktorí budú držať spolu a pritom si zachovávajú vlastnú identitu. Chcem apelovať na rôzne nezhody medzi náboženskými menšinami a podotknúť fakt, že čoraz častejšie sa objavujú „hlášky“ o rasovej neznášanlivosti a takmer úplnej netolerancii medzi ľuďmi, či celými národmi. Ako sa hovorí: „Pod lampou býva najväčšia tma.“ V dobe ľží a pretvárek je priam rutinou, že tí do neba volajúci vlastenci, robia veci úplne mimo zásad, ktoré hlásajú. Som si takmer stopercentne istá, že obyčajný človek vážiaci si svoju vlasť, si zaslúži od nás všetkých väčšiu úctu ako pokrytec, ktorý sa nesnaží oslavovať svoju vlasť bez nároku na odmenu, ba práve naopak.

Ako vyplýva z ústavy: „*Moja sloboda končí tam, kde začína sloboda toho druhého.*“ Ambíciou žiadneho štátu by teda nemala byť snaha o zatienie iného národa. Aj keď je úplne jasné, že každý chce byť ten najlepší, nemali by sme zabúdať na to, že niekedy budeme možno potrebovať pomoc iných. Ak sa obrátíme chrbtom k problémom iného národa a nasadíme si klapky na oči, tak v budúcnosti môžeme čakať podobnú reakciu aj na našu adresu.

Netvrdím, že máme za každú cenu brániť práva blízkeho či vzdialeného štátu, ale ak vidíme v ich úmysle dobrú myšlienku, tak prečo nie? Prečo nepomôcť, ak je za tým dobrá vec. Každý z nás má určitú, čo i len čiastočnú predstavu o budúcnosti. Ideou dnešného moderného štátu je spolupráca v takmer všetkých smeroch. Keď chcú dva ambiciózne štáty fungovať ako partneri, musia preukázať mieru tolerancie a korektnosti voči sebe.

Žijeme, pracujeme a fungujeme v kultivovanej spoločnosti. Takmer každý občan je verný svojmu národu, jazyku, svojej vlasti. Na koniec môžem len skonštatovať, že vlastenectvo je úzko spojené s toleranciou k vlastiam tých druhých. Tých, ktorí rešpektujú aj nás.

Alexandra Burčíkova, ZŠ a MŠ Kuzmice

* * *

Nie každý z nás si uvedomuje, čo je to vlastenectvo. Vlastenectvo je veľmi dôležitá súčasť národného povedomia. Tú si musíme zachovávať vždy a za každých okolností. Vyjadruje lásku a oddanosť k vlasti, hrdosť na jej minulosť a prítomnosť i úsilie chrániť záujmy vlasti. Všetci máme iný postoj – názor na vlastenectvo. Iný bol v období romantizmu, keď žili štúrovci a iný je dnes. Na našu minulosť, minulosť slovenského národa môžeme byť právom hrdí. Napríklad taký Štúr. Vzdal sa svojej lásky k milovanej žene, aby pomohol utláčanému slovenskému národu. Určite ho mnoho vecí sklamalo, ale nevzdal sa a bojoval ďalej. Miloval vlasť takú, aká v skutočnosti bola – so všetkými plusmi aj mínusmi. Ale žili aj takí, ktorí popri rodine zvládali aj náročnú prácu v politike. Kolkí z nás by to dokázali? Na to je však potrebný dar. Dar od Boha. Boh do srdca človeka vnukol myšlienku milovať vlasť a za tým ísť. Obrovský dar lásky, reči i vyjadrovania. V dnešnej dobe je to určite veľmi ťažké. Na človeka vplýva mnoho faktorov. Napr. politika, ekonomika, rodina, viera. Ľudia sú rôzni tak ako ich zmyšľanie. Nevie, či by som vedela vybrať spomedzi našich terajších politikov ozajstného vlastenca. Dnes Slováci svoju oddanosť vlasti skrývajú. Mnohí Slovensko len porovnávajú s inými štátmi, ale neuvedomujú si, že za určité veci si môžu sami. Nestačí sa iba porovnávať, treba konať! Nakoľko sme teda vlastenci? Nie je to tak, že sa vlastenectvom iba chválime a všade ho propagujeme? Nie sú to iba prázdne slová a nijaké skutky? Sami vieme, že ak sa chceme mať lepšie, musíme pre to aj niečo obetovať. Človek sa vlastencom nestáva zo dňa na deň. Lásky k vlasti sa prejavuje už postojmi v rodine. Zdravá rodina vytvára podmienky na správne formovanie názorov a postojov jej členov vo vzťahu k vlasti, v ktorej sa narodili, mali svojich predkov, v ktorej žijú a vytvárajú hodnoty pre budúce generácie. Najväčšou chybou je, že takýchto rodín ubúda. A kde má potom základy láska k vlasti – k národu? Dnešný človek je zasypaný množstvom informácií, myslí iba na to, kde zarobiť najviac peňazí. Rodiny bývajú málokedy spolu pri nedeľnom obede. Rodičia sú dlho v práci, na deti nemajú čas. Tie sú neraz zanedbané a ich domovom sa stáva ulica. Vlastenectvo je hrdosť na to, čo sme zdedili a zároveň

povinnosť zveladovať dedičstvo našich otcov. *SME TOHO SCHOPNÍ?*

Marianna Sečková, ZŠ sv. Cyrila a Metoda Spišská Nová Ves

* * *

Čím som staršia, tým viac si uvedomujem, že krajina, v ktorej som sa narodila, je tá najkrajšia spomedzi všetkých. Krásna zvykmi, tradíciami, architektúrou... Naše malé Slovensko. Aj keď je malé rozlohou, určite nie malé srdcom. Zistujem, že keby som bola nútená odísť, niečo by ma ťahalo sem. Domov. Porozprávam vám jeden príbeh. Počúvajte. Volá sa Andrej. Dnes má 22 rokov, čo je o desať viac, ako mám ja. Pred desiatimi rokmi chodil do tej istej školy ako ja a možno sedel na tej istej stoličke ako ja teraz. Bol spokojný so svojim životom. Veď mal všetko – mamu, otca, malú sestričku, akú mám aj ja, bývali vo veľkom dome s veľkou záhradou. A mal priateľov- veľmi dobrých priateľov – spolužiakov. Učila ho tá istá učiteľka slovenského jazyka ako mňa. Veľa vecí máme spoločných, ale v niečom sa líšime. Z toho pokojného života ho ako zdravý zub vytrhlo rozhodnutie rodičov: „Začneme niekde inde. Všetko predáme a sťahujeme sa do Ameriky. Tam budeš chodiť do školy. Po anglicky vieš celkom dobre a čo nevieš, to sa doučíš!“ Hovorí sa, že starý strom nepresadíš. V tomto prípade to platí aj o mladom stromčeku. Odísť. Do cudziny. Nie!! Nedalo sa nič robiť. Rodičov treba počúvať. Ešteže mu v Handlovej zostali starí rodičia a priatelia. Kedy mohol, priletel by na Slovensko. Šetril si peniaze, niečo si privyrobil a prišiel si sadnúť – do svojej lavice – k svojim spolužiakom. Doteraz sa s tým nezmieril. Vždy odchádzal so slzami v očiach s presvedčením: „Ja sa vrátim“!

Dobre, že existuje internet. Andrej je prostredníctvom neho v neustálom kontakte hlavne s Robom – najlepším priateľom. Priateľstvo je v živote nesmierne dôležité. Tam je sám, nikdy sa nezžil s prostredím. Je preňho cudzie. Tu má stále svoj domov, tu je jeho hniezdo, tu – na Slovensku, v malej Handlovej je jeho vlasť. On si to uvedomil hneď,

ako opustil dôverne známe prostredie a ja si to uvedomujem tiež. Tu sme si tiež podobní.

Dokážem ho pochopiť a som šťastná, že preto, aby som si uvedomila, že tu je moja vlasť, nepotrebujem a nechcem zažiť to, čo prežil Andrej.

A dnes? Študuje v zahraničí na vysokej škole a je rozhodnutý vrátiť sa sem – na Slovensko. Za priateľmi. Nevylučuje možnosť, že bude cestovať – veď to súvisí z jeho povolaním. Ale pocit, že na Slovensko patrí, zostáva stále tu. V srdci Európy.

Nora Palovová, Gymnázium Ivana Bellu Handlová

* * *

Mám ešte len štrnásť rokov, preto pojem vlastenec je pre mňa trochu neznámy. Ale aj napriek tomu sa to pokúsim vyjadriť svojimi slovami. Našiel som si definíciu slova vlastenec, ktorá znie: „*Vlastenec je človek, ktorý zdravo propaguje svoj štát, je hrdý na svoj národ a štátne symboly.*“ Keď som sa nad tým hlbšie zamyslel, dospel som k záveru, že to znamená mať svoj názor, vedieť kam človek patrí a byť na to všetko hrdý.

Aby som to lepšie vysvetlil, použijem na to ako športový fanúšik príklady práve z tejto oblasti. Ak sa športovec po dlhoročnom snažení a tvrdej drine nakoniec prebojuje na majstrovstva sveta a môže tam reprezentovať svoju vlasť – Slovensko, je určite hrdý, že je Slováč, ktorý sa vo veľkom svete športu nestratil, aj keď je len z maličkaj krajiny. Aj fanúšikovia, ktorí niekedy prekonajú obrovské vzdialenosti, aby prišli povzbudiť reprezentantov svojho štátu, si oblečú farby trikolóry a v rukách im budú viať slovenské vlajky. Ak sa niektorí z reprezentantov Slovenska umiestni na medailovom mieste a po odovzdaní medaily zaznie slovenská hymna, z oka nejedného hrdého fanúšika vypadne slzička radosti a šťastia.

Sú to situácie v našom živote, keď sa prejavíme ako vlastenci. Myslím si, že byť vlastencom sa nedá naučiť ani v škole ani v rodine, treba to v sebe objaviť a jednoducho to žiť. Je to podobné ako viera. Rovnako sa nedá naučiť. Nestačí, ak človek pozná rôzne pravdy a učenia viery, aby

o sebe mohol povedať, že je veriaci. Ak sa ním chce naozaj stať, musí týmto pravdám a učeniám aj vo svojom vnútri uveriť a naplno ich žiť. Tým som nechcel povedať, že k tomu rodinu a školu vôbec nepotrebuje. Samozrejme, aj vlastenectvo, ako mnoho iných vecí, začína práve v rodine a formuje sa počas štúdia v škole. Rodina nám pripomína naše korene, ktoré siahajú až kdesi do čias Veľkej Moravy a Slovanov. Aj na príklade Svätoplukových synov vidíme, že ak nezachovávaš dedičstvo svojich predkov, strácaš nielen jednotu a súdržnosť svojej rodiny, ale ohrozuješ aj silu svojej vlasti.

Škola je v procese vývoja vlastenectva tiež veľmi dôležitá. Učíme sa tu dejiny svojej vlasti, o materinskom jazyku i o mnohých osobnostiach z minulosti, ktoré sú svetlými príkladmi vlastenectva. Spomeniem tu obdobie štúrovcov, ktorí ako levy bojovali za uzákonenie slovenského jazyka. Nemali to vôbec ľahké. Po rokoch utláčania zo strany maďarského národa sa vyžadovalo od týchto veľkých osobností slovenského života mnoho strádania, trpezlivosti, odhodlania. No napriek všetkým prekážkam dokázali, že vlastenectvo je úžasná sila a v roku 1843 uzákonili spisovnú slovenčinu. Bol to prvý krok k slovenskej štátnosti. Preto sú pre mňa Ľudovít Štúr, Jozef Miloslav Hurban a Michal Miloslav Hodža veľkými vzormi.

Aj v súčasnosti, keď sme vstúpili do spoločnej Európy, je dôležité pamätať na svoj pôvod. Ľudia odchádzajú za prácou do rôznych kútov sveta a svojím správaním a kvalitou práce reprezentujú Slovensko. Dobré meno, ktoré Slovensku títo ľudia v Európe robia, privádza na Slovensko aj mnoho zahraničných investorov, čo pomáha hospodárskemu rozvoju.

Byť vlastencom v dnešnom svete znamená podľa mňa nikdy nezabúdať na svoj pôvod, zviditeľňovať svoju vlasť vo svete a nesplynúť s davom. Aj keď tvoríme jeden spoločný dom – EURÓPU – každý štát v nej má svoje miesto. Každý prispieva svojou kultúrou, jazykom aj históriou. Je potrebné byť hrdým Európanom i Slovákom súčasne.

Niektorí z nás si pojem vlastenectvo často zamieňajú s pojmom nacionalizmus. Vyhľadal som si v slovníku cudzích slov aj tento pojem. *Nacionalizmus znamená prehnané vlastenectvo. Je to ideológia postavená na základe presvedčenia o výnimočnosti či dokonca nadradenosti vlastného národa.* Príkladom z histórie pre takúto ideológiu

je fašizmus. Vieme dobre, čo všetko mala táto ideológia na svedomí. Spôsobila druhú svetovú vojnu, vyvraždenie tisícov nevinných ľudí v boji i v koncentračných táboroch. Bola to katastrofa, ktorú spôsobil fanatik menom Adolf Hitler. Táto pochybná osobnosť dokázala za sebou strhnúť niekoľko „prehnaných vlastencov“, ktorí považovali svoj národ za nadradený nad ostatné národy. Neprinieslo to nič dobrého, len množstvo nešťastných ľudských osudov.

Aj v súčasnosti vidíme niektoré nacionalistické skupiny či hnutia u nás doma alebo vo svete. Dúfam však, že na Slovensku nikdy nenadobudnú také rozmery ako spomínaný fašizmus. Verím, že tak naši politici, ako aj všetci zdravo zmyšľajúci ľudia niečo také už nikdy nepripustia.

Keď si to všetko ešte raz zhrniem, mal by som vedieť návod, ako sa má človek stať vlastencom. Myslím si, že to nie je vôbec ľahké. Treba sa držať zdravého úsudku a svoj vzťah k vlasti, národu či štátnym symbolom prejavovať spôsobom adekvátnym k tej - ktorej situácii. Netreba nikdy zabúdať na svojich predkov a históriu, ktorá nás s nimi spája. Čerpať z odkazu známych osobností slovenského národa. Varovať sa zlých vplyvov nacionalistických skupín. Vedieť rozlíšiť, čo je dobré a čo zlé, to znamená mať svoj *vlastný zdravý názor*.

Pavol Šalata, ZŠ Jána Švermu Michalovce

* * *

„Treba vedieť spolupracovať, vzájomne sa rešpektovať a zároveň si udržať vlastnú tvár.“

Milan Hodža

Kto sú, kto boli vlastenci? Sú to ľudia, ktorí chránia a rozvíjajú to, čo je ich národu drahé a výnimočné.

Každý národ má svojich vlastencov. Ani Slovensko nie je výnimkou. Tento titul si určite zaslúži mnoho Slovákov. Podľa spôsobu, ako sa k nemu dostali, som si ich pre seba roztriedil do viacerých skupín.

Prvú skupinu by som nazval „*nezištnými hrdinami*“. Teraz síce hovoríme o tom, čo pre nás títo jednotlivci urobili, oni však za života ani netušili, že sa raz budeme o nich učiť, alebo že si budeme pripomínať výročie ich narodenia. Nemysleli na svoju slávu. Napriek tomu všetko robili pre svoj národ, pre naše dobro. A práve toto je jeden z dôvodov, prečo sa z človeka stáva vlastenec. Nemyslí iba na seba, ale hlavne na druhých. Boli nimi napríklad: Ľudovít Štúr, Milan Hodža, Milan Rastislav Štefánik a mnoho ďalších.

Každý národ môže reprezentovať aj skupina, ktorú som nazval „*slávnymi vlastencami*“. Do tejto skupiny som zaradil tých, ktorí nás svojimi úspechmi a objavmi preslávili. Môžu to byť športovci, vedci, spisovatelia, ako napríklad Jozef Golonka, Vojtech Zamarovský alebo Pavel Dvořák.

Ďalšiu skupinu vlastencov tvoria určite ľudia, ktorí položili životy za svoju vlasť, svoj národ. Boli to tisícky vojakov, ktorí za nás bojovali počas 2. svetovej vojny. Bez nich by sme tu možno dnes neboli a my často zabúdame na ich obeť. Našou úctou a spomienkou na nich má byť pomník na Slavíne? Či ten pomník na Devíne? Načo pomník, keď niet nikoho, kto by sa naň pozeral? Spomeňme si aspoň raz za čas na týchto vlastencov, ktorí umreli, aby nám, budúcim generáciám, zaistili o niečo pokojnejší život.

Keď sme už pri tých pomníkoch. Pýtam sa: Aký ma zmysel stavať obrovské, honosné pomníky, keď sa na ne budeme len bezducho pozeráť. Podľa mňa najväčšiu ľudskú hodnotu majú tie pomníky, ktoré si nájdu čestné miesto v našom srdci.

My však žijeme dnes, nie v roku 1815 ani v roku 1945. Ako sa zo mňa môže stať vlastenec v týchto časoch? Slovensko už je samostatný štát. Slováci už majú vlastný jazyk. Tak ako budem ja budovať kultúru? Môžem písať romány, básne, vedecké práce. Zo mňa sa však nestane spisovateľ ani vedec za jeden deň. Preto treba niečo spraviť. Ale možno ani po desiatich rokoch úpenlivého štúdia nebudem mať na to, aby som sa preslávil vo svete nejakou prestížnou vedeckou prácou. Nebude to pre mňa až také veľké sklamanie. Najdôležitejšie pre mňa je aby sa zo mňa stal plnohodnotný človek, dobrý občan, aby som Slovensku nikdy neurobil hanbu.

Ale je tu tiež druhá cesta, ktorou sa môžem vybrať. Je to cesta, ktorou by som pomohol ľuďom v iných kútoch sveta. Na svete je ešte veľa štátov,

v ktorých nemajú taký pokojný a pohodový život ako u nás, ich obyvatelia hladujú, alebo sú utláčaní. Osud ľudí v týchto krajinách ma vždy dokázal dohnať takmer k plaču.

Možností, ako sa v živote uberať, je však oveľa viac. Nie je dôležité, ktorú si zvolím, lebo výsledok každej z nich je rovnaký. Ako osobný cieľ som si zvolil stať sa správnym človekom, ktorý bude svojmu národu na osoh. A Slovákom ako národu by sa mohlo podariť Hodžovo: „*Treba vedieť spolupracovať, vzájomne sa rešpektovať a zároveň si udržať vlastnú tvár.*“.

Richard Kakaš, ZŠ Dr. Milana Hodžu Bratislava

* * *

Vlastenec je človek s veľkým srdcom, ktorý cíti, kam patrí, aj keď nemusí žiť vo svojej vlasti. Vlastencom môže byť človek širokých rozmerov od športovca až k politikovi, ale mal by sa o to pričiniť svojimi skutkami a činmi, ktoré vykonáva zo srdca a za svoju vlasť.

Človek sa nemôže stať vlastencom zo dňa na deň. Musí na sebe usilovne a zanietene pracovať, rozvíjať svoje vedomosti nielen doma, ale podľa možností aj v zahraničí. Niekomu sa to podarí v mladom veku, iným neskôr, alebo sa dožijú ocenenia až po smrti. Vlastenci sú ľudia, ktorí vo svojom kratšom či dlhšom živote dokázali niečo netradičné, alebo boli schopní dosiahnuť svoje „nesplniteľné“ sny mladosti. Pričinili sa o to svojou inteligenciou a hlavne rozvahou a odvahou presadiť sa.

Mám pocit, že v dnešnej dobe nie je ľahké byť vlastencom. V slovníku nás, mladých sa toto slovo takmer nevyskytuje, iba ako spomienka na minulosť, na našich predkov. Je to dobré alebo zlé? Ak mám pravdu povedať, z dnešného sveta mám rozporuplné pocity. Svetová vojna síce nie je, ale svet je plný agresie, nespravodlivosti a násilia. Myslím, že svet bez vojen je snom všetkých ľudí, aj mojej generácie. Ale čo vidíme okolo seba aj na Slovensku? Zrazy mladíkov, ktorí sa v mene nejakej idey stretávajú, potom sa niekomu vyhrážajú alebo ho zbijú. Je toto cesta k vlastenectvu? Myslím, že rozhodne nie, pretože nenávisť plodí iba nenávisť.

Tak ako vlastne ďalej? Ľudia to majú o to ťažšie, že Európa sa spája. Slovensko môže o pár rokov podľahnúť silnejším krajinám, ktoré majú viac financií a vplyvnejší parlament. V tejto „spojenej“ Európe môže človek ľahko stratiť svoju identitu. Aby sa tak nestalo aj nám, každý by mal pestovať svoje vlastenectvo. *Ako to robíš?* Odpovedám za seba: chcem spoznať kvality, ale aj negatíva cudziny, porovnať s naším slovenským a nezabúdať pritom na vlastné korene. Myslím, že najlepšie Slovensku poslúžim, keď budem správne a čestne žiť.

Michal Limpár, ZŠ Dr. Milana Hodžu Bratislava

* * *

Keď som bol malý a chodievali sme k jednej alebo druhej prastarej mame, vždy som bral ako samozrejmosť, že jedna rozpráva po maďarsky a druhá po rusínsky. U nás doma, sa vždy (odkedy sa pamätám) hovorilo po slovensky. Obe prastaré mamy mi však rozumeli a ja som si myslel, že slovenčina je taká zázračná reč, ktorej rozumie každý. Teraz už viem, že starké sa naučili po slovensky kvôli svojim deťom, aby rozumeli nielen ich partnerom, ale i nám - vnúčatám.

Aj s inými vecami v živote človeka je to tak. Človek ich berie ako samozrejmosť a až neskôr, si uvedomí, akú majú cenu.

Moji starí rodičia pochádzajú z dvoch rôznych kultúr. Starý otec z dedinky na juhovýchode Slovenska – Biely, kde sa hovorí aj myslí po maďarsky. Stará mama prežila zase detstvo v opačnom kúte Slovenska, na samom severovýchode – v Kalinove, kde sa hovorí po rusínsky. Obaja si so sebou do Sniny, kde sa stretli počas štúdií, priniesli kúsok zo svojich zvykov, tradícií a kultúry. Vďaka tomu, že sa do seba zalúbili sa dve kultúry spojili. Navzájom sa rešpektujú, naučili sa obaja po slovensky a v rodine, ktorú spolu vytvorili, pestujú pocit spolupatričnosti. Na druhej strane si každý z nich zachoval to svoje, čo si priniesol z detstva. To je pre mňa, ich vnuka, veľmi dobré. Mám napríklad dvakrát Vianoce (maďarské i rusínske). A nielen to! Teraz, keď som starší, si to mimoriadne vážim. Počúvam i čítam o rôznych krajinách, mnohé som už i navštívil a vždy, keď sa vraciam domov, predstavím si Slovensko a svoju rodinu.

Teším sa, že som Slováčok. Aj keď vďaka tomu, že sa učím cudzie jazyky, dohovorím sa kdekoľvek na svete, predsa mi je rodná reč najbližšia a keď ňou dlhšie nehovorím, chýba mi.

Vždy sa teším domov - na Slovensko a v tom pocite mám automaticky zahrnuté všetko – spomienky i myšlienky na ľudí, ktorých poznám, na miesta, v ktorých žijem a cítim sa dobre až po túžbu po reči, v ktorej môžem tak obyčajne, ale úprimne povedať: „Ahoj dedo, ahoj babka, mám vás rád!“

Lukáš Počatko, ZŠ Okružná Michalovce

* * *

Prednedávnom som sa stretla s bývalým nápadníkom mojej starej mamy. Je to už starší, za mlada ženami určite obľetovaný pán, na ktorom zanechal čas mnoho vrások, biele vlasy a, bohužiaľ, aj nastupujúcu chorobu. Tento človek sa narodil na Ukrajine, žil na Slovensku a nakoniec zakotvil v Južnej Karolíne v USA. Na každom z týchto miest má príbuzných alebo aspoň spomienky, no aj tak si myslím, že všade má kúsok srdca, dôvod pre ktorý sa tam oplatí vracieť.

Na Slovensku bol po 40 rokoch. Rodina, ktorú si založil a s ktorou teraz žije, je americká, preto slovenčinu ani nepoužíval. Na Slovensko však nezabudol. Za dva mesiace, ktoré tu strávil, ho prešiel miesto po mieste, spomienku za spomienkou, skoro celé. V každodenných rozhovoroch so starkou, u ktorej celý čas býval, používali zo začiatku ruštinu, dokonca aj posunky. Toto úsilie v ňom znova prebudilo slovenčinu.

Rozprával plynule, s takou bohatou slovnou zásobou a takým pekným vyjadrovaním, že keby som nevedela, kde žije, povedala by som, že po slovensky rozpráva odjakživa a stále. Prezradilo by ho však myšlienky si západu so záchodom. No aj tak predsa nezabudol na slovenčinu, na reč, ktorou rozprával v najlepších rokoch svojho života, v krajine, čo mu toľko dala.

Nie je to nijaká svetoborná osobnosť. Pravdupovediac, som už aj zabudla, ako sa presne volá. Ľudí s podobným osudom je mnoho. No tak, ako slovenskí športovci, lekári, obchodníci či politici, ktorí nás v zahraničí reprezentujú, aj on vie, kde má svoje korene, rodinu, miesto, ktoré bude stále jeho domovom – Slovensko.

Každý človek je originálny jedinec, samostatná jednotka, jedno z miliárd zrníčok piesku v pieskovisku Zem. V tomto obrovskom pieskovisku nenájde dvoch ľudí s úplne rovnakými myšlienkami alebo na stotinu milimetra rovnako uloženými pehami na nose. Ale nikto nedokáže byť úplne sám, a preto tvoríme rôzne menšie skupinky na základe spoločných záujmov, tak ako sa nahromadí hrudka piesku. Tá sa vždy môže rozpadnúť a je len na zrnkách, či ich spojenie odolá prekážkam. Slovensko tvorí skupinu, skladajúcu sa z množstva menších skupín, teda pár miliónov ľudí. Spája nás spoločné územie, história, predkovia a zvyky. Tvoríme jednu z tisíca rôznych vežíčiek, väčších-menších, pevnejších alebo viac roztrúsených, s ktorými vytvárame jeden krásny pieskový hrad. Ten drží pokope vďaka spolupráci, tolerancii a láske. Ak sa už len malá skupinka zrníčok, dostatočne silná na to, aby také niečo dokázala, pohne nesprávnym smerom, môže zrútiť vežičku. Tá už nebude podopierať tú nad ňou a tak sa zbúra ďalšia a nakoniec celý hrad spadne. Niektorí možno túžia po takejto úplnej slobode, po svete ktorý nebude mať nijaký systém. Ale skúste si predstaviť, ako by to potom u nás vyzeralo. Chaos, podvody, krádeže, podrazy. Ľudia by mali už len samého seba na prežitie, lebo celkovo, bohužiaľ, nemáme povahy na to, aby sme si dokázali všetci nezištne vzájomne pomáhať. Všetko, čo má fungovať, sa zakladá na nejakom systéme. Keď systém zmizne, veci fungovať prestávajú. Musíme si pomáhať a držať pokope. Preto sme každý rozdielny, aby sme mohli využiť to najlepšie z nás, vložiť to do svojho života a usilovať sa o to, aby tvoja skupinka, tvoje okolie, či celá naša vežička hrad ešte viac spevňovala, aby odolal všetkému zlému. Jemné zrníčka piesku vietor ľahko odveje. Každého môže schytiť a uniesť preč. Starkinho priateľa odvial hneď niekoľkokrát. Vietor však nevezme spomienky a city. A ak sami nebudeme chcieť, nedonúti nás zabudnúť na našu vežičku. Na miesto, o ktorom vieme, že ho môžeme vždy nazvať domovom.

Barbora Sliepková, ZŠ Dr. Milana Hodžu Bratislava

* * *

Prečo chceme mať svoj domov? A čo vlastne znamená byť doma? Vraciame sa domov a priestor, kam vchádzame, nám dáva pocit istoty a bezpečia. Vraciame sa do priestoru, ktorý dobre poznáme a vieme, čo môžeme od neho očakávať. Ten priestor akoby nás tiež poznal, rovnako očakával a prihováral sa.

Byť doma znamená nachádzať veci a vzťahy medzi ľuďmi na svojom mieste. Ich hodnota je v tom, že sú naše. Nie vo vlastníckom zmysle, ale v tom, že sú tam uchovávané a potvrdzujú nás. Domov si uchováva pamäť o nás samých. Takto je náš. Takto sa stáva hojivým azylom, principiálne pevným bodom, ale aj zmysluplne budovaným východiskom a predpokladom nášho otvorenia sa svetu.

Rovnako je však potrebné vedieť, prečo sa stáva naším aj priestor ďaleko širší než je náš byt - priestor obce, regiónu, národa. Aj v týchto súvislostiach ide o spoločné hodnoty, znaky a symboly. Ak pritom hovoríme o Slovensku s jeho históriou, prírodnými krásami a neopakovateľnou kultúrou, výraz "náš" pre tento priestor má hlboký vlastenecký význam a obsah. Tu kdesi je aj gravitačné centrum pochopenia Slovenska ako domova, ktorý vytvárali a zároveň aj ochraňovali a bránili generácie našich predkov. V nadväznosti na tento odkaz tvoríme ho aj v súčasnosti.

Možno však tento priestor domova, ako sme o ňom dosiaľ hovorili, ďalej rozširovať? To je mimoriadne vážna otázka. A to aj vo svetle toho, že v ostatných rokoch sa vážne hovorí o spoločnom dome Európy. Jeho politické a ekonomické základy už boli položené, treba ho však dobudovať. Čo budú v tomto veľkom priestore hodnoty, ktoré by nás mohli a mali spájať? Stane sa domovom, alebo zostane len akousi veľkovýrobnou halou na produkciu materiálnych hodnôt?

Odpoveď nie je jednoduchá. Dr. Milan Hodža, keď rozvíjal svoje úvahy o funkciách federatívneho prepojenia štátov, neobchádzal pritom špecifickosť kultúr jednotlivých národov. Mohli by sme to však aj obrátiť: aj keď pre Hodžu ekonomické bolo vždy o krok pred kultúrnym, spájanie národov nemohlo potlačiť alebo vytlačiť z uvedených procesov hodnoty kultúrneho dedičstva. To všetko je pravda, lenže aj v súvislosti s myšlienkami M. Hodžu znepokojuje iná otázka: čo všetko možno obetovať v záujme prosperity a bezpečnosti? Kde sú hranice tohto obetovania?

„Budúcnosť Európy nie je v separatizme, ale v rozumnej delbe práce“, napísal svojho času Dr. Hodža. O tom nemusíme pochybovať.

Je zrejmé, že ohraničenosť nášho domova, nášho systému kultúrnych hodnôt je funkčná preto, že si ňou uvedomujeme seba v konfrontácii s inými kultúrnymi hodnotami. Je to nepochybne kľúč aj k európskemu priestoru. Ale keď odomkneme pomyselné dvere a prekročíme ich prah, otázka sa aj tak vracia a nemôžeme nás nechať ľahostajnými: čo v tomto spoločnom európskom dome, v tom očakávanom európskom projekte domova bude z hľadiska príslušníka slovenského národa reálne, nezmazateľne a sebatvrdzujúco naše?

Ján Miloslav Tazberík, ZŠ Dr. Milana Hodžu Bratislava

* * *

Nad touto témou som už veľakrát rozmýšľala, azda preto, že o nej často počúvam. Je zaujímavé počúvať rozhovor vlastenca s človekom, ktorý má na to úplne iný názor. Tým človekom je môj otec. Zastáva myšlienku, že človek je tým, kým sa cíti. Nezáleží, že má „*krv Slováka*“, ak sa ním necíti.

Začala som premýšľať, kto vlastne som. Som Slovenka? Cítim sa byť Slovenkou? Neuvažovala by som možno tak hlboko, keby som nemala vážny dôvod. Otec je z Ázie. Babička je z Ruska, dedko bol pôvodom Bulhar. Ja som sa ale narodila na Slovensku. Som teda Slovenka? Ešte v tom nemám celkom jasno. Veľa som cestovala za rodinou, príbuznými a priateľmi, že ku každej z krajín ma viaže istý cit. Otec je z desiatich detí. Každé sa vydalo svojou cestou do sveta. Príbuzných a rodinu máme teda po celom svete. A to vôbec nepreháňam. Na každom kontinente je ich pár. Na istých miestach som dovolenkovala, inde som dokonca aj pár rokov žila. Som veľmi citovo založený človek a keď sa po čase opäť na tieto miesta vraciam, zovrie mi pri srdci. Cítim vtedy niečo zvláštne, akoby istú väzbu, aj keď ani jedna z krajín nie je rodná. Tým ale nechcem povedať, že ku Slovensku ma nič neviaže. *V podstate som šťastná, že som sa tu narodila.* Viem, že keby to tak nebolo, neprežila by som to, čo som doposiaľ

prežila. A ani by som nestretla ľudí, ktorí sú teraz moji priatelia, spolužiaci, susedia či známi. Zažila som aj mnoho sklamaní, ale ako som sa časom naučila, tie patria k životu. Mám ale človeka, ktorý mi pomáha zdolávať prekážky života a stojí vždy pri mne. Taktiež som tu prežila aj najkrajšie chvíle v živote. Ku Slovensku ma neviaže príroda, kultúra, dejiny či jazyk. Sú to skôr spomienky a city. Teraz by som odtiaľto neodišla. Ak by sa ma niekto spýtal, prečo, neodpovedala by som: „Niečo ma tu drží“, ale „Niekto ma tu drží“. Áno, presne, mám tu pre koho ostať. Nad budúcnosťou zatiaľ premýšľať nechcem, pretože sa mi zdá byť zložitá.

Myslím, že človek je v prvom rade sám sebou, individualitou. Potom je súčasťou rodiny, spoločnosti, regiónu a nakoniec je jeho národná príslušnosť. Mal by si najprv uvedomiť, kto vlastne je. Nájsť svoju vieru, svoju cestu, zmysel života. Iba ak bude hrdý sám na seba, sebavedomý a cieľavedomý, vie čo chce i kto je. Ak je hrdý na to, čo robí, napríklad aj pre krajinu, v ktorej žije, môže vysloviť vetu: „Som Slováč.“ a je si tým istý. Alebo sa mýlim? Možno áno, možno nie.

Istým ľuďom prekáža, keď na ulici stretnú Čiňana, Černocho či Róma. Mne to ale vôbec neprekáža. Síce je pekná rozmanitosť krajín, iné architektúry, typické zvyklosti či rasy, ktoré môžeme obdivovať pri dovolenke. Ale nemá to pre mňa takú cenu, ako ľudské šťastie. Ak je človek na svete šťastný inde, nie tam, kde sa narodil, a necíti sa byť stopercentne príslušníkom daného národa, nech žije tam, kde mu to robí radosť. Kde sa dobre cíti. Predsa Zem patrí nám, ľuďom. A len my sme si ju podelili tak, ako je dnes rozdelená. Tak nech teda každý žije tam, kde chce. Nech je každý tým, kým chce byť. Nech sú všetci šťastní.

Rima Oweisová, ZŠ Hlboká cesta Bratislava

BRONZOVÉ PÁSMO

Ako sa z človeka stáva vlastenec

(Novinový článok 2008)

Vlastenec je podľa mňa človek, ktorý robí pre svoju vlasť všetko. Usiluje sa ju zlepšiť akýmkoľvek spôsobom až do hraníc svojich možností. Svoju vlasť – rodné územie, svoju krajinu a pôdu, po ktorej kráča už od svojich prvých krôčikov.

Vlastenectvo nesmie byť prvoplánové, nie je o tom ako bežať po ulici a kričať: „Milujem Slovensko!“ Skutočný vlastenec urobí pre svoju krajinu niečo užitočné, niečo v čom dokáže slovenskú pracovitost, výnimočnosť a cieľavedomosť. Vlastencom sa človek stáva, ak koná s vedomím historického záväzku, ako nám ho odovzdali naši predkovia. Ozajstný vlastenec sa nebojí postaviť za to, čomu verí a čo nemusí byť len nenaplneným snom, ale realitou, ktorá by nám v konečnom výsledku mohla pomôcť zlepšiť naše životy.

Vlastenectvo nie je súkromné, je vecou verejnou. Znamená verejný postoj, ktorý deklarujeme svojimi každodennými skutkami. Dnes však počet slovenských vlastencov klesá čím ďalej tým viac a možno aj práve preto máme veľa intelektuálov a málo intelektu.

Akonáhle však pozorujeme, že ľudí s láskou k Slovensku ubúda, mali by sme sa aspoň na chvíľku zahľbiť do minulosti a priznať si, že história našej krajiny vyniká úplne inou formou lásky a cti k vlasti. Vezmime si napríklad roky, ktoré sú pre nás ako súčasť Slovenska, azda najvýznamnejším obdobím. Obdobie života výrazných vlastencov nášho národa, ako Ľudovít Štúr, Michal Miloslav Hodža, Jozef Miloslav Hurban a Anton Bernolák. Pokúšali sa dosiahnuť spravodlivé postavenie Slovenska, zlepšiť život slovenského ľudu, uznanie rovnoprávnosti s inými národmi. A dnes, keď už môžeme mať všetko po čom túžime, zabúdame, odkiaľ pochádzame a bohužiaľ zabúdame na to, že nech sme kdekoľvek na svete, náš domov bol, je a aj navždy bude Slovensko – krajina, kde sme sa narodili a vyslovili prvé slová v krásnej ľubozvučnej slovenčine. A či už na Slovensku žijeme

alebo nie, národnou láskou, úctou a najmä hrdosťou ho nikdy opustiť nemôžeme.

Na otázku ohľadom vlastenectva som sa spýtala aj iných ľudí a prvou odpoveďou som bola milo prekvapená. Znela: „Vlastencom sa človek stáva, ak sa nebojí vystúpiť z radu a ukázať, že hoci sme štát malý – svojím jadrom a silou, môžeme patriť k vyspelým.“ Druhá odpoveď bola: „Vlastenec je niekto, kto si váži svoju krajinu.“ Tretí opýtaný mi odpovedal, že vlastenec je človek, ktorý sa svojou prácou usiluje vytvoriť lepšie podmienky (napr. ekonomické, politické, školské alebo zdravotnícke) pre svoj štát. Štvrtá opýtaná, ktorá mi dala odpoveď, povedala: „Neviem, kto je vlastenec, ale je to asi niekto, kto žil v minulosti lebo dnes to už je nemoderné.“ Odpovede sú síce rôzne, no väčšina mladých ľudí vie, čo vlastenectvo znamená.

Pri písaní tohto záveru si začínam ešte intenzívnejšie uvedomovať, že Slovensko – náš národ musíme uchovávať v láske. V láske pre jeho vnútornú veľkosť, pre všetko to, čo doň vložili naši predkovia.

Nikola Dubovanová, ZŠ Madunice

* * *

Vážení čitatelia!

Dovoľte mi vyjadriť sa v tomto článku k čoraz viac upadajúcej téme vlastenectva medzi mladými. Som žiakom 8. ročníka, narodil som sa na Slovensku, v tejto nádhernej krajine žijem dodnes a chcem žiť aj v budúcnosti. Tu som ako malý chlapec spoznal krásu materinskej reči cez prekrásne ľudové rozprávky a neskôr aj piesne, ktoré ma naučila mama.

Vlastenectvo chápem ako pocit hrdosti na svoju zem. A mnohí mladí sa pýtajú, či majú byť na čo hrdí. Odpoveď znie: „Áno“. Už v dalekej histórii mnohé odvážne činy hovoria o sile nášho národa. Slováč, väčšinou chudobný roľník, utláčaný šľachtou, musel dlhé roky tolerovať cudzí útlak na vlastnom území. Keby sme nemali takú významnú osobnosť, ako bol Ľudovít Štúr, možno by Slovensko malo inú podobu – možno vôbec

nijakú. Toto je veľký príklad pre nás všetkých, ako mohol jeden človek z tých tisícov ďalších, malé zrnko piesku v obrovskej kope, dokázať takú šlachetnú službu pre tento národ, ako je spisovná slovenčina či naše vlastné územie. Aj tento človek bol v prvom rade vlastenec. V Štúrovom vlasteneckom úsilí pokračovali aj jeho druhovia- Jozef Miloslav Hurban, Michal Miloslav Hodža, ale aj Janko Kráľ. Týchto našich významných národných buditeľov považovala uhorská vláda vlastizradcov a buričov ľudu, boli väznení, no napriek strašnej krivde sa nevzdali a bojovali ďalej. Možno sa pýtate, ako sa môžete stať tiež takou významnou osobnosťou, ako boli spomínaní buditelia?

Jednoducho, počúvajte hlas svojho srdca, vtedy človek dostane rozum, nájde sa v ňom sila, veď to srdce je slovenské! A tak sa vlastencom môže stať každý z nás. Veď vlastenec je svetlo v sivom dave, no ten sivý dav sa môže rozsvietiť, záleží len od nás, ako sa postavíme k tejto malej – veľkej krajine. Malej svojou rozlohou, no veľkej svojou históriou, pamätihodnosťami a zvykmi. Stačí sa prejsť našou vlasťou od východu na západ a všade nachádzame stopy práce našich predkov. Upúta nás najmä ľudová architektúra, maľované drevenice, či kostolíky z dreva. Nádherné sú aj ľudové kroje. Pozoruhodné je, že ak navštívite sto obcí, každý kraj je šitý iným spôsobom, má inú výšivku, vzor. Určite mi dáte za pravdu, že musím spomenúť aj krásu našich hôr, ktoré boli oddávna naším hrdým symbolom. Nádherné hrady a zámky, ktoré sú dnes ozdobami miest alebo opustených vrchov, v minulosti osídľovali významní panovníci. Jedinečná a veľmi chutná slovenská kuchyňa sa skladala predovšetkým z pastierskych výrobkov. Spomeniem naše národné jedlo bryndzové halušky, či skalický trdelník, ktorý dostal regionálnu ochrannú známku Európskej únie. Pre tieto, ale aj pre mnohé ďalšie vzácnosti je hodné brániť si a byť hrdý na túto krajinu.

Dnes, keď sme v zjednotenej Európe, je nesmierne dôležité nestratiť svoju vlastnú tvár, no ani nezatratiť kľúčovú spoluprácu medzi inými národmi. Som presvedčený, že sem turistov pritiahnu cez zimu naše hory a cez leto hrady. Všimli ste si, že majú niečo spoločné? Je to výška, a tak určite vysoká úroveň našej kultúry a histórie bude vyčnievať z radu ďalších krajín a my svoju tvár nikdy nestratíme. V tejto chvíli mi zišli na um verše:

*„Svoje vždy brániť si,
iným nezobrať,
jediná je táto cesta
ako česť a slávu mať“.*

Možno sa po prečítaní tohto príspevku trochu zamyslíte a pochopíte, že naozaj máme byť na čo hrdí a vlastenectvo aj vo vás nájde nový, silný a predovšetkým šlachetný rozmer.

Maroš Haluška, ZŠ Komenského Púchov

* * *

Ako sa z človeka vlastne stáva vlastenec? Určite nie je veľa ľudí, ktorí by si túto otázku pokladali. Skúste sa teraz zamyslieť, dať si ruku na srdce a povedať si: *„Pomyslel som niekedy na svoju krajinu? Zaujímalo ma niekedy životné prostredie v ktorom žijem? Urobil som niekedy niečo pre to, aby som spríjemnil alebo skrášlil svoje okolie?“* Skôr si pomyslíte ako to asi súvisí s témou, ktorú som práve načila. Ako sa z človeka stáva vlastenec. Čo je to teda vlastenec? Je to človek ako Štúr alebo Bernolák? Ten čo bojuje za štát, bije sa o národné práva? Áno, samozrejme. Ale vlastenec predsa nemusí dávať rukami nohami všetkým na vedomie *„Hej, ja tu teraz bojujem za svoju krajinu, sledujete to všetci?“*. Vlastencom môže byť každý z nás, stačí sa len pozrieť do duše a povedať si: *„Mám rád svoju rodnú zem, je to krajina v ktorej žijem a chcem žiť, a mal by som zrejme niečo robiť pre to, aby tu popri bezohľadnosti ľudstva bola pre mňa aj o desať rokov...“* Aj keby ste sa pričínili len tým, že sa rozhodnete nehodiť ten papierik od nanuku na chodník...

Nič nie je večné. Prírodný prírastok obyvateľstva sa neustále znižuje, a Slováci možno za sto rokov vymrú. A s prístupom niektorých obyvateľov možno ešte skôr. Tak si pokojne povedzte: *„No tak sa presťahujeme do Ameriky, tam nám bude lepšie!“*. Ale verte mi, že nebude. Ako dlho sa vám tam bude páčiť? Rok? Dva? A keď si potom uvedomíte, že *doma je doma*, možno už bude príliš neskoro...

Ako sa z človeka stáva vlastenec. Ako asi? Sám si musí uvedomiť, že Slovensko je na svete iba jedno. Že slovenčinou sa nikde inde na Zemi nedohovorí, že Tatry či Karpaty v Amerike nemajú... Kto toto pochopí, je pre mňa vlastencom. Ako veľmi lásku k svojej vlasti prejavíte činmi, to už je len na vás...

Miriam Holická, ZŠ Gorkého Trnava

* * *

Vlastenectvo. Určite to každý z vás už počul. A mnohokrát. Len či sa už niekedy nad tým zamyslel. Pre niekoho len slovo, pre iného to môže byť láska k ľuďom a rodnej krajine. No ja si myslím, že je to niečo viac.

Tento rok som bola s mojimi kamarátmi na bedmintonovom turnaji vo Francúzsku a môžem povedať, že sa nám tam darilo. Štvorhru som hrala s Katkou. Počas nášho zápasu som počula, ako sa dvaja ľudia rozprávajú po anglicky. Jeden sa pýtal druhého, odkiaľ sú tie dve, a pritom ukazoval na nás. Druhý mu odpovedal: „*From Slovakia.*“ V tom momente, ako keby udel blesk. Obidve sme sa pozreli na seba. Bol to neuveriteľný pocit stáť tam a myslieť na to, že práve reprezentujete svoju krajinu. Bol to len moment, keď to povedal, ale myslím, že ten pocit ostal vo mne doteraz. Práve vtedy som si uvedomila, aká som hrdá, že žijem na Slovensku.

Niektorí ľudia hovoria o našej krajine ako „*o zapadákovu,*“ hovoria o tom, že by radšej žili v inej obrovskej zemi. Ale ja si myslím, že pre každého z nich má Slovensko svoje čaro. A preto, aj keď niekto tvrdí, že by bol radšej niekde inde, má svoju krajinu rád. Nedáva to síce najavo, ale je to tak. Či sú v tej krajine zaujímaví ľudia, zvieratá, hory, nížiny alebo chutné jedlo, na tom nezáleží. Ale je dôležité, že sa vždy nájde niečo, čo je jeho srdcu blízke. A niečo, prečo je hrdý, že patrí k tejto krajine.

Podľa môjho názoru sa človek nestáva vlastencom. On je ním po celý život. Sú len rôzne okamihy, keď si to viac uvedomí. Prečo práve on a táto krajina.

Jana Čižnárová, Gymnázium Ludovíta Štúra Trenčín

* * *

Mohol by som písať o tom, že vlastenec je ten, kto je ochotný za svoju vlasť zomrieť. Iný by zas povedal, že vlastenec je ten, ktorý sa nikdy nedá do reči s cudzincom. Každý povie niečo iné. Lenže kto má vlastne pravdu? Tiež by som Vás mohol nudiť odpísaným článkom, ktorý si môžete hocikedy nájsť trebárs aj na Googli. Ale to nie je môj štýl. Ja píšem podľa vlastnej fantázie s reálnym základom. Ten, ktorý sa neriadi heslom „*We´re all live in Amerika*“ je na dobrej ceste. Ten, čo sa nehanbí za svoju rodnú zem, je už blízko. A ten, kto je hrdý na svoju vlasť a bráni si ju, práve ten JE VLASTENCOM. Keď tak rozmýšľam, veľa národov sa iným pchá... ehm... do pozornosti a pritom strácajú tvár. Prečo by nemohli štáty spolupracovať na báze rovnocennosti? „*Vlastenci*“ ako podaktorí nemenovaní predstavitelia našej politiky nie sú tým pravým orechovým. Veď prečo hanobiť príslušníkov iného národa? Oni predsa môžu mať také isté výhrady voči nám, ako my voči nim. A preto **VLASTNENCI VŠETKÝCH ZEMÍ, ZAMYSLITE SA!!** Vy ste dostali právo byť hrdí na svoju vlasť. Neberte ho preto iným. Vlastenec si nemusí zákonite myslieť, že jeho krajina je najlepšia na svete. Jediným dôležitým kritériom je, aby sa nehanbil za to, odkiaľ pochádza. *Takýto človek je ten skutočný vlastenec. Týmto by mal byť každý.* Budme hrdí na našu matičku slovenskú zem. Na našich 8 krajov, na naše 3 časti republiky. Čo na tom, že máme 5 miliónov obyvateľov, a hotel v Tokiu 6...? To dôležité je v nás. A to, že tento malý kúsok zeme patrí NÁM, nám už nikto nevezme. Nevzalo nám to Rakúsko - Uhorsko, nepripravili nás o to ani Rusi a neukradli nám to ani len Nemci. Tak prečo by mali ľudia odchádzať do cudziny a pritom zabúdať na svoj vlastný, rodný kút sveta. Veď každý má svoje miesto vo svojej vlasti... Práve takéto

odchody bez návratov duchovne ničia každú vlasť. Ale, aký to má význam?! Pomáhajme rozvoju a nie zániku! Jeden múdry človek raz povedal: „*Bud kliaty, kto sa zaprel odrodil.*“ A mal pravdu! Každý má v živote na výber. Je len na ňom, či si vyberie cestu človeka oddaného rodnej zemi, alebo utečenca, ktorý sa tvári, že nikdy nebol inde na svete, len v Amerike. Ja mám túto cestu ešte pred sebou. No myslím, že už som si vybral: *Som hrdý na to, že žijem na Slovensku!* A je mi absolútne jedno, či je niekto z Ukrajiny, zo Srbska, Maďarska alebo z Nemecka. Ak je dobrý človek myslím, že by som sa s ním dokázal spriatelíť. A tak „*Tvrdsie tresty pre tých, ktorí opakovane porušujú zákon... a samozrejme... SVETOVÝ MIER!!!*“

Ladislav Macko, ZŠ Trbečská Topolčany

* * *

Vlastenectvo – čo to vlastne je? Bezvýznamné slovo? Slovo, ktorého význam mnohým nič nehovorí a ktorý si viacerí nevieme vysvetliť? Alebo je to len pojem, ktorý pomaly ale isto vychádza z módy a stáva sa nám stále viac a viac vzdialenejším. Existuje pre toto slovo nejaká definícia, podľa ktorej by vlastencami mohli byť všetci tí, ktorí o to ešte stoja? Myslím, že také jednoduché to nie je a ani nemôže byť. Ako si má teda vysvetliť pojem – vlastenectvo - mladý človek, ktorý ešte sám poriadne nestojí na vlastných nohách, ktorý zo všetkých strán počúva negatívne reakcie na adresu našej krajiny a ktorý ešte sám poriadne nevie posúdiť a vyjadriť svoj vzťah ku svojej domovine. A môže byť vlastencom aj ten, kto opustí svoju vlasť pre lepší zárobok v cudzine? Tieto otázky blúdia mojou myslou a odpoveď... tú len ťažko v tejto dobe nachádzam.

No myslím, že vlastencom sa človek stáva postupne, ani si to neuvedomuje. Postupne. Ale keď sa ním stane, tak natrvalo, celou dušou a celým zmysľaním. Je to ako zasadiť semiačko do zdanlivo neúrodnej zeme, ale s veľkou nádejou a možno, keď už ani nebudeme dúfať, tak sa objaví prvý púčik – prvá známka života. Ale ako sa aj bežné semienka sadia do mladej zeme, a najlepšie do takej, v ktorej ešte nič

nerástlo, tak aj semienko vlastenectva sa sadí do čistých a nevinných srdiečok detí. Mne ako malej rodičia povedali, že som Slovenka a patrím do malého národu Slovákov a môžem byť na nich hrdá. Že naša krajina Slovensko je síce malá, ale plná dobrých a pracovitých ľudí, ktorí sú ochotní v každej situácii pomôcť iným a akceptovať názor ľudí okolo seba. Ostalo mi to v malej hlávke len chvíľočku – semienko teda zasadili s veľkou nádejou. Lenže ako nezabránime slnku, aby svietilo a hrialo studenú zem, ako nezabránime dažďu, aby ju polieval a aby mohlo začať rásť všetko, čo bolo s dobrým úmyslom zasadené, tak aj to drobné semiačko v mojom srdci začalo rásť – pomaly, nenápadne, lístok po lístku. Ako? Rozprávaním babičky o tom, ako jej starí rodičia veľmi dávno boli neúprosne trestaní za to, že v škole rozprávali po slovensky a nie vtedajším úradným jazykom. Rozprávaním otca o našich dejinách a významných ľuďoch, ktorí reprezentovali našu krajinu po celom svete. A v poslednom čase aj rozprávaním našich učiteliek o tom, ako ťažko boli sa vybojovávali naše práva, uznanie nášho národa a štátu a o šľachetných mužoch, ktorí za toto všetko bojovali až s nasadením vlastného života. V poslednom čase sa aj sama seba pýtam – môže mladý človek súčasnej doby chápať, o čo im vtedy išlo? Veď má všetko, čo potrebuje k rastu svojej osobnosti, vlastnej mienky... A rozvíjanie vlasteneckého citu je potlačované tým, že si falošne nahovára, že nás nič a nikto nezdolá, nedostane „na lopatky“. Ale naozaj mu nič nehrozí? Veď štatistiky v poslednom čase ukazujú nárast občanov sťahujúcich sa za prácou do iných krajín. Naše krásne tradície postupne striedajú zvyklosti zo západu, ktoré sa nám začínajú akosi viac páčiť ako tie naše. A čo tie výroky – keď chcem niečo znamenať, tak iste to nedosiahnem tu, u nás. Čo tu mladému človeku chýba? Je tu málo pracovných príležitostí, platy tiež nie sú také, ako by si mnohí predstavovali. A životná úroveň? Vzorová a ukážková je tá, ktorá je na západe, a tej sa všetci chcú alebo usilujú podobať. A naša? No tá je zatiaľ pozadu a ešte dlho bude zaostávať... No je to skutočne tak? Ide naozaj o náš názor alebo to je „len“ predsudok? Záleží najmä na tom, z akého uhla sa na to človek pozerá. Je na každom človeku, či opustí krajinu, ktorej naši otcovia vybojovali práva, slobodu, jazyk a ktorá je

naším rodiskom a vôbec krásnym kútom zeme, ktorému podobný na tejto zemi by veľmi ťažko našli. Takže ako sa z človeka môže stať vlastenec? Azda postačí láska k nášmu rodnému Slovensku, nech sme hocikde na svete.

Ak sme ešte niečo také necítili, tak skúsme to semiačko zasadiť. A je na každom človeku, či tú rastlinku nechá vo svojom srdci rásť, alebo ju kruto vytrhne a udupe. A záleží len na nás, či budeme len sucho konštatovať štatistiky, či lamentovať nad upadajúcou kultúrou, alebo podporovať činnosti na zvelaďovanie a pozdvihnutie našej životnej úrovne, a vôbec všetkého, čo by pomohlo mnohým ľuďom uvedomiť si: som Slovák a som na to hrdý. Tak čo? Zvýšite počet slovenských vlastencov aj vy?

Kristína Mikušová, ZŠ Velké Kostolany

* * *

Kto je vlastne vlastenec? S kým si ho nemáme pomýliť? Pouvažujme spolu.

Keď sa človek narodí, rodina na dlhší čas ostáva preňho jediným prostredím, radcom i vodcom. Tu nadobúda vzťahy a postoje k veciam i ľuďom. Jeho obzor sa postupne rozširuje s pribúdaním priateľov i poznávaním širšieho okolia. Najprv je to škola. V nej na základe poznatkov spoznáva, že jeho mesto, dedina sú iba malé bodky na mape sveta a svet je len omrvinkou celého vesmíru. Za bránami domova vidí rodné Slovensko. Páčia sa mu hory, rieky, východ slnka, rozkvitnuté lúky i rozvité priateľstvá. Veľa počuje z médií, vyčíta z kníh, novín. Utvára si vlastný názor, ktorý porovnáva s tým, čo videl a počul. Začína byť hrdý na svoju vlasť, na lúbozvučný materský jazyk, ktorým sa všade dorozumie. Rád by sa však pozrel aj ďalej do sveta. Očami pozná iné krajiny, ale pochopiť jeho obyvateľov, ich zmýšľanie, životný štýl môže iba vtedy, ak bude s nimi žiť.

A k tomu potrebuje vedieť ich reč. Zdokonalí sa, vnikne viac do tajomstiev tej-ktorej krajiny. Vie, že je ďaleko od domova a začína porovnávať. Chápe, že nie všetko je ako doma a čosi mu šepká, aby

sa po čase vrátil. Čo je to? Kto je ten našepkávač? Možno je v tej cudzej krajine lepšia práca, možno vyspelejšia doprava, bohatšie obchody. Naozaj je toto najdôležitejšie? Zdá sa mu, že mu tam čosi z rodného Slovenska chýba. Mohol sa tu otvorenejšie porozprávať, mal chápavejších priateľov, ktorí ochotne v každej chvíli pomohli. Je vďačný, že tu získal vzdelanie a rád by aj s novými skúsenosťami svojej krajine pomáhal. Najmä teraz, keď sa dostala do spoločenstva európskych krajín s rozvinutou demokraciou a chce pomôcť rozvíjať Európu. Rád by aj ostatným krajinám ponúkol niečo zo Slovenska, čo iní nemajú. Bolo mu občas smutno, keď cudzinci nevedeli, kde to Slovensko vlastne je. Ako nemôžu vedieť, keď on toho toľko vie o iných krajinách. Mrzí ho, keď nepoznajú krásy našej vlasti, na ktoré je on taký hrdý. Nech len prídu a pozrú si ich. Budú prekvapení našou kuchyňou, pohostinnosťou Slovákov. Nech zavítajú na naše folklórne slávnosti, vypočujú si piesne, hlas fujary či pestrosť nárečí, uvidia tance, bohatosť našich krajov. Nech sa pozrú na naše mestá, hrady, jaskyne. A keby si prečítali niečo z našej histórie a videli, koľko významných ľudí zanechalo stopy v našej kultúre a politike, ako bol Ľudovít Štúr, Jozef Miloslav Hurban, Milan Rastislav Štefánik, Milan Hodža, koľkí nechali svoje životy v bojoch za slobodu i počas vojen, ktoré boli neraz úplne nezmyselné, určite by si Slovensko zamilovali.

A tak mladý človek vidí, čo všetko na svete je, aby každý národ mohol žiť v mieri a spravodlivo. Netreba nadradenosť jedného národa nad druhým, dosť bolo poroby v minulosti, dosť bolo násilia. Spoznávaním vlastnej histórie aj tej cudzej, rozvojom spolupráce a láskou k iným národom by sa určite vybral terajší svet na krajšiu cestu za svojimi cieľmi. Dôvera a možnosti bez ostnatých hraníc by k tomu ešte viac prispeli. Nie uprednostňovanie svojich egoistických zámerov, ale rešpektovanie aj tých druhých, veď pre každého je zatiaľ dosť miesta na našej krásnej modrej planéte.

Patrik Komanický, ZŠ a MŠ Kuzmice

* * *

V našej spoločnosti je aktuálnou otázkou, či mladí ľudia na Slovensku cítia kladný vzťah k svojej krajine. Stalo sa akosi módou, že mladí ľudia hľadajú svoju budúcnosť v zahraničí. Podľa niektorých výskumov, viac ako polovica mladých ľudí chce žiť a pracovať v zahraničí. V nasledujúcom článku si môžete prečítať odpovede pána Reného Gouldsbora, ktorý sa na Slovensko presťahoval z Nemecka pred tromi rokmi spolu s manželkou. Jeho manželka pochádza zo Slovenska, takže jeden z dôvodov presťahovania sa na Slovensko bol manželkin pôvod.

N: *Naši čitatelia by sa radi dozvedeli, prečo ste sa s manželkou presťahovali na Slovensko?*

R: Na Slovensku žila moja manželka. Po svadbe sme sa rozhodli žiť v Nemecku. Zhodli sme sa, že náš nový život začneme v mojej rodnej krajine. Manželke sa ale v Nemecku nepáčilo, preto sme sa rozhodli, že sa presťahujeme na Slovensko.

N: *Takže, môžete mi potvrdiť, že slovenské ženy sú najkrajšie?*

R: To môžem potvrdiť na sto percent.

N: *Aké boli začiatky nového života na Slovensku?*

R: Ak by mi firma, v ktorej som pracoval v Nemecku neposkytla miesto v slovenskej pobočke, boli by oveľa ťažšie. Keď som pred dvoma rokmi prišiel na Slovensko, nevedel som po slovensky ani „ň“.

N: *Ak by som nevedela, že na Slovensku žijete len dva roky, neverila by som vám. Vyjadrujete sa ako rodený Slováčok. Ako ste sa tak rýchlo naučili perfektne ovládať slovenčinu?*

R: Dost mi pomohla moja manželka. Doma sa so mnou rozprávala len po slovensky. Učila ma výslovnosť, nútila ma pozerieť slovenské filmy a seriály. To mi veľmi pomohlo, pretože už po roku som sa vedel dohovoriť v slovenčine. Ale stále tam bol menší problém s prízvukom. Ten sa mi však vďaka cvičeniu výslovnosti slov podarilo odstrániť.

N: *A ako sa vám a vašej manželke žije na Slovensku? Vrátili by ste sa radšej do Nemecka?*

R: Na Slovensku sa nám s manželkou žije oveľa lepšie, a do Nemecka by sme sa vrátili len, ak by sme museli. Slovensko má krásne hory a ešte krajšie historické pamiatky. Veľmi sa mi páči Levoča, Kežmarok, Banská Štiavnica a Vlkolínec. V Levoči, v Kežmarku

a v Banskej Štiavnici som našiel stopy po mojich krajanoch. Ved napríklad názov mesta Kežmarok v nemčine znamená syrový trh, alebo trh so syrmi. S manželkou máme veľmi radi turistiku a históriu, takže Slovensko je pre nás ideálna krajina.

N: *Pán René, akým skutkom by ste vyjadrili to, že sa cítite ako rodený Slováčok?*

R: V Amerike si Američania v svojich záhradách vztýčia vlajku na znak úcty k svojej vlasti. Na Slovensku by vyvesená slovenská vlajka v záhrade vyzerala asi smiešne. Ale ak by som videl, že hociktorý Slováčok má vo svojej záhrade vyvesenú slovenskú vlajku, na druhý deň by sa vynímala aj v mojej záhrade.

Milí čitatelia, dúfam že vás príbeh pána Reného Gouldsbora zaujal. Myslím si, že mi dáte za pravdu ak poviem, že pán René, ktorý na Slovensku žije len dva roky, si ho váži viac, ako niektorí rodení Slováci. Myslím si, že by sme sa všetci mali zamyslieť nad tým, z akého uhla pohľadu sa na Slovensko pozeráme. Mnohí berú Slovensko len ako miesto kde žijú. Nič o ňom nevedia, ani sa o ňom nesnažia nič zistiť. Ale tento prístup je zlý. Mnohí ľudia nevidia krásy a pozitíva Slovenska len preto, že ich vidieť nechcú. Títo ľudia by si mali zobrať príklad od pána Reného, a mali by sa usilovať stať sa lepšími vlastencami.

Laura Fečová, ZŠ Jána Pavla II Košice

* * *

Slovenská republika sa stala súčasťou Európskej únie. Vstupom sme sa nestali viac Európanmi než Slováckmi. Zostali sme predovšetkým Slováckmi a musíme byť na to hrdí. Kým budeme hrdí na seba, na svoj národ, budeme aj vlastencami. *Vlastenectvo je všeludská pozitívna hodnota.* Skutočný vlastenec si ctí a pomáha vlastenectvu iných, aby aj oni dosiahli slobodu a rovnoprávnosť. Ako žiacka základnej školy, ešte len spoznávam dejiny nášho štátu. Z učebníc viem, ako sa náš štát vyvíjal, ako napredoval a rozkvital. Ako Slováci museli bojovať za svoj národ, za svoj materinský jazyk, za slovenské školy, slovenské knihy a časopisy.

Za vlastencov môžeme považovať Ján Kollára, Jozefa Miloslava Hurbana, Milana Hodžu a Ludovíta Štúra. Ján Kollár túžil budovať slovanský kultúrny národ. Jeho uvažovanie o národe ako duchovnom spoločenstve sa vyznačuje vzájomnosťou a spolupatričnosťou. Štúr, Hodža a Hurban sa zaslúžili o uzákonenie spisovnej slovenčiny. Slovenčinu ako spisovný jazyk považovali za princíp tvoriaci a zabezpečujúci národnú identitu a naj-silnejšiu zbraň na ceste za získaním samostatnosti slovenského národa. *Spisovný jazyk prirovnávali k zrkadlu národného ducha a národnej histórie. Každé slovenské slovo im znelo umom a prácou slovenských predkov.* Prinášalo posolstvo o myslení, cítení a skutočnom živote generácií Slovákov, o ich vedomom úsilí zachovať a zároveň stále zdokonaľovať seba, svoju kultúru a potvrdzovať identitu a vlastenectvo.

Slovenské národné hnutie na čele s Ludovítom Štúrom bolo od začiatku ľudové a demokratické. Štúr pochopil, že je potrebné zaujať zásadné stanovisko k potrebám slovenského ľudu, zapojiť sa do jeho protifeudálneho zápasu. Štúr patril k bojovníkom za zrušenie poddanstva a za občianske reformy. Dosiahol, aby sa Slováci ako formujúci sa moderný národ boli schopní dokázať svoju vôľu, dokázať svoju svojbytnosť. Slováci vystúpili za svoje národné oslobodenie a pred okolitým svetom sa prezentovali ako moderný národ s väzbami na pokrokové revolučné ciele – ideály spoločenskej rovnosti, slobody a práva za národnú slobodu. *Ludovít Štúr* sa pričínal o budovanie priemyslu, železníc a technický pokrok. Vyslovil presvedčenie, že Slovákov už nič nezastaví na ceste k osvete, slobode a že raz bude koniec biele slovenského ľudu.

Osobnosťou, ktorú uznávajú a rešpektujú všetci Slováci ako vlastenca, je aj *Milan Rastislav Štefánik*. Ako uvedomelý Slováč narukoval k armáde, kde videl svoj cieľ – oslobodenie Slovákov a vytvorenie spoločného česko-slovenského štátu. Tento cieľ bol pre neho metou, za ktorou išiel s neobyčajnou energiou a sebaobetovaním. Nikto na začiatku vojny nepovažoval rozbitie Rakúsko-Uhorska za reálne. Štefánik však tomuto cieľu veril a obetoval sa pre neho. Obdivuhodná bola jeho vôľa, ktorá ho neustále hnala za novými a náročnými cieľmi.

Viem, že môžem byť hrdá aj na našu národnú kultúru. Speváci ospevujú našu domovinu, maliari vykresľujú naše hory, lesy, lúky. Ľudové súbory reprezentujú našu vlasť v rôznych krajinách. Spievajú ľudové piesne, tancujú ľudové tance, ukazujú ľudové kroje a zvyky našich starých rodičov a prarodičov. Aj naši športovci, ktorí nás reprezentujú na svetových podujatiach. A hoci nie vždy obsadia najvyššie miesta, bojujú zo všetkých síl, aby zviditeľnili naše malé Slovensko. A ja keď ich vidím, pomyslím si, to sú vlastenci, títo robia dobré meno nielen sebe, ale aj našej celej krajine.

Aj politikov, ktorí presadzujú, aby Slovensko bolo rovnocenným štátom Európskej únie, považujem za vlastencov. Usilujú sa o zaradenie našej krajiny medzi vyspelé štáty, ale nie doprosovaním a neustálymi ústupkami, ale výsledkami a úspechmi práce nás všetkých. Chcú v nás prebúdzat národné povedomie, zvyšovať úctu k štátnym symbolom, prehlbovať vlastenectvo, poznanie slovenských dejín a ich osobností. Slovenský národ po zložitých a v mnohom neprajných podmienkach dozrieva v plnoprávny európsky národ a usiluje sa o naplnenie demokratických práv každého – zvrchovanosť, upevnenie vlastnej štátnosti, vybudovanie demokratického prostredia slúžiaceho všetkým obyvateľom štátu.

Vlastenectvo je dôležitou súčasťou národného povedomia, je súčasťou národnej identity, ktorú musíme vždy a všetci zachovávať. Aj ja svojím učením a správaním a neskôr aj prácou chcem prispieť k rozvoju našej vlasti a ctíť si slovenský národ.

Lenka Petříková, II. ZŠ Jána Švermu Michalovce

* * *

Na začiatok by azda bolo dobre spomenúť, kto je to vlastenec. Mnoho školákov to totiž vôbec netuší. *Vlastenec je človek, ktorý je oddaný svojmu národu a je hrdý na svoju vlasť a chráni jej záujmy.*

Mohla by som sa stať vlastenkou aj ja? Myslím, že áno. Veď lásku k vlasti si každý človek buduje už od narodenia a ja nie som výnimka.

Na Slovensku som sa narodila, povedala prvé slová, urobila prvé nesmelé krôčiky, spoznávala ľudí i prírodu našej malej, ale krásnej krajiny.

Lásku k vlasti som si začala uvedomovať už ako malá. Samozrejme, vďačím za to svojim rodičom. Veď pri turistike v Tatrách som sa naučila veľa vecí o prírode –pýche našej vlasti. A keby nebolo mojich rodičov, nevedela by som, že odpadky patria do koša, nie na chodník, že zvieratá nie sú plyšové hračky, s ktorými si môžem robiť, čo chcem, ale živé tvory, ktoré majú rovnaké pocity ako my ľudia.

Veľa ma toho naučila aj škola. Poznám minulosť aj prítomnosť našej vlasti a som na ňu hrdá. Napriek tomu sa nemôžem nazvať vlastencom. Vlastenectvo je aj o pomoci ako formovať vlastenectvo iných, aby aj oni bojovali za slobodu vlasti, boli hrdí na jej minulosť, pričínili sa o jej úspešnú prítomnosť i budúcnosť. A tu mám ešte veľké rezervy. Ale nemôžem sa ani nazvať nevlastencom. Ten vyvoláva netoleranciu, nenávisť, rasizmus a veľa iných negatívnych prejavov. Zaradujem sa niekde do stredu, ale určite bližšie k vlastencovi.

A ako sú na tom ostatní? Veľa ľudí cestuje za prácou do zahraničia. Ako príklad uvediem Českú republiku. Veľmi ma hnevá, keď Slováci v Českej republike hneď začnú rozprávať po česky. Prečo to nie je naopak?! Česi sú veľmi hrdý národ. Aj Slováci by tiež mali byť. Veď naša vlasť je prekrásna krajina. Aj tí, čo sú inde v zahraničí, môžu byť vlastencami. Stačí, ak nezabudnú na svoj jazyk, kultúru a nech je v ich srdci aj miesto pre vlasť- Slovensko.

Čím je viac vlastencov, tým je to lepšie. Láska k národu bude prekvitať a Slovensko bude v našich očiach síce malá, ale srdcu najbližšia krajina. Veď je to naša rodná zem. A preto za ňu bojujme, aby sme stihli zachrániť to, čo sa dá.

Jana Holíková, ZŠ Jána Švermu Michalovce

* * *

Milý Serioža!

Včera, keď som prišiel do školy, čakalo ma prekvapenie. List. List od Teba. Blesková odpoveď, to musím uznať! Priznávam, pri otváraní som prežíval zmiešané pocity – obavy, strach i radosť zároveň.

Čítam tvoje riadky a cítim z nich reakcie na rodinné fotografie z našej letnej dovolenky, ktorú som strávil s rodičmi potulkami po historických miestach nášho Slovenska. Môj otec vždy hovorí, že človek má najskôr poznať svoju rodnú zem, až potom má spoznávať krásy sveta. Preto, ak je čas letných dovolení, moji kamaráti cestujú k moru, a ja... Čistím celej rodine turistické topánky!!! A keď si prezerám fotografie z dovolení, ticho závidím spolužiakom, ktorým slnko ďaleko na juhu Európy farbí telá do hneda a zlostím sa na predkov, ktorí pre nás zanechali bohatstvo... Bohatstvo? Zrúcaniny, hĺba kamenia. A ja to mám obdivovať! Viem, čo si teraz hovoríš: „Čo ten preboha fírlé?“ Môže byť šťastný a rád tam, kde je, má úplnú rodinu, zázemie, zdravý vzduch... A čo mám ja? Nič z toho, čo môj kamarát zo Slovenska pokladá za samozrejmé.

Preto som sa, milý Serioža, rozhodol pozvať Ťa k nám na prázdniny. Veľmi ťa prosím, príď! Vieš, som jedináčik, a tak pre mňa cestovať pre mňa po Slovensku s kamarátom bude iste zábavnejšie. Ty spoznáš nové miesta a zaženieš smutné spomienky na Černobyl. Pýtaš sa v liste na ten hrad v pozadí jednej z fotografií. To je Spišský hrad, ktorého základy postavili v 12. storočí. Navštívime ho spolu, dobre? Hrad sa postupne rozrástol na jeden z najkrajších a najrozsiahlejších v strednej Európe. Uvidíš, bude sa Ťi páčiť a navštívime spolu aj iné miesta – hrady, zámky a jaskyne.

Spoznáš, že Slovensko je síce malá krajina (oveľa, oveľa menšia ako Ukrajina), ale bohatá na prírodné krásy. Čo som ti písal v úvode „o tom bohatstve“? Že hĺba kamenia? To ja len tak. Ak ho budeme spoznávať spolu s Tebou, možno sa kamenie premení na zlato, čo povieš? Veď priateľstvo je dar, ktorý ani zlatom nevyvážiš!

Už sa na teba veľmi teším, priateľ môj!

Lukáš Hric, ZŠ Okružná Michalovce

* * *

Porozprávam vám príbeh mojej tety, ktorý je dobrým príkladom toho ako sa z človeka stáva vlastenec.

Kde bolo, tam bolo, bola raz jedna dedina na južnom Zemplíne a v nej žilo svoj život mladé dievča, ktoré sa volalo Julka. Odmalička sa doma rozprávali nárečím, typickým pre túto dedinku a žili všetkými sviatkami. Mamka jej odmala spievala ľudové pesničky a babka jej po večeroch rozprávala rozprávky. Julka bola stále obklopená dedinskými zvykmi a obyčajmi. Po škole pracovala ako učiteľka najprv v ďalej dedine, neskôr vo vzdialenom meste, ale dedinský svet ju stále priťahoval. Zoznámila sa s mládencom, ktorý sa do nej zalúbil. Keď ju bližšie spoznal, popýtal ju o ruku a o rok sa vzali. Mali spolu dve deti a obe dokonale poznali príbehy Julkinej rodiny. Pokojne si žila svoj život so svojou rodinou, presne tak ako ho žila na tej svojej dedine. Dialkovo vyštudovala vysokú školu a keď už bola starou mamou, splnila si tajnú túžbu podeliť sa o krásy rodnej dediny so všetkými ľuďmi – a dokonale šokovala (v dobrom) všetkých v rodnej dedine. Vydala totiž knihu *„Krátky slovník nárečia slovenského zemplínskeho z Budkoviec alebo Jak še hutorelo u Butkouci“*. Tým podala dôkaz o svojom vlasteneckom cítení a spopularizovala zemplínske nárečie u všetkých, ktorí sa k tomuto jedinečnému slovníku dostali.

Táto kniha je teraz súčasťou knižníc mnohých budkovských domácností. V roku 2006 bola Júlia Bilčíková ocenená ako osobnosť obce – bohužiaľ cenu prevzala jej dcéra, pretože teta zomrela. Odišla vzácna osobnosť – zemplínsky mysliaci človek – Budkovčan. Veľmi si ju vážim, nielen preto, že je mojou príbuznou, ale najmä preto, že sa nehanbila za to, že je Zemplínčanka – a navyše Budkovčanka.

Teda – aj takto sa človek stáva vlastencom. Svojím životom v rodine, ktorá si váži svoje zvyky a svojich predkov. Z človeka sa stáva vlastenec rozprávkami, piesňami, zvykmi, teda obyčajmi, ktorými žije celý svoj život. ...a tak žili a žili – a žijú dodnes, ak nepomreli. Ľudia, ktorí ľúbia svoju vlasť, ktorým to nik nedal príkazom, ale ktorí prišli sami na to, že vlasť je ako matka. Tak nejako to povedal aj básnik ...

Adriána Mrázová, ZŠ Budkovce

* * *

Vlastenec – pre mňa je to veľmi silné slovo. Vlastenec, to je človek, ktorý dokáže padnúť za vlasť. Vlastenec je skutočne hrdý na krajinu, z ktorej pochádza. A hrdý – tým myslím naozaj hrdý. Aj keby bol nútený svoju krajinu opustiť, nikdy nezabudne odkiaľ naozaj pochádza. Vlastenci chránia a chvália a občas dokážu aj uraziť nejakého iného vlastenca. Sú to, jednoducho, ľudia, ktorí vedia, odkiaľ pochádzajú a nehanbia sa za to. Vlastenec môže pochádzať aj z úplne zabudnutého, maličkého kúta sveta – a je na to hrdý. Pretože on vie, čo je tá krajina zač – je to jeho domov.

Naozaj príkladný vlastenec je aj môj dedko. Ten zažil maďarizáciu Slovenska a niekoľkokrát mi o tom rozprával. Bolo to naozaj strašné, keď sa slovenské deti museli zrazu všetko učiť v im cudzom jazyku. Ako ich trestali a bili tak, že dnes by si za to odsedeli pár rokov vo väzení. V súčasnosti dedo počúva len rádiá, kde hrajú slovenské ľudové pesničky a kupuje slovenské výrobky. Veľmi mi vynadá za to, že počúvam rôzne anglofónne „odpady“ a podporujem ich kultúru, ktorú vlastne Amerika, podľa neho, aj tak vôbec nemá. Naozaj ho obdivujem v tom, ako môže „fičať“ len na našich ľudovkách a európskych piesňach.

Myslím si, že vlastenec je v každom z nás. Veď určite ste si aspoň raz v živote, keď ste boli niekde v cudzine, povedali „No, ale ved' my máme lepšie!“ alebo niečo podobné. Napríklad taký Kriváň pri Soche slobody nevidíte. Kamzík sa síce s Eiffelovou vežou porovnať nedá a určite obdivujeme krásy iných krajín. Ale v kútiku duše sa vlastenec v nás nezaprie a vie, že aj taká malá krajina ako Slovensko je niečím veľká.

Jasminka Michalčáková, ZŠ Dr. Milana Hodžu Bratislava

* * *

V prvom momente, keď som dostal za úlohu napísať úvahu na tému vlastenectvo, som približne vedel čo to je, ale nevedel som to vysvetliť slovami. Na internete som našiel nasledovný význam tohto slova: *„Vlastenectvo je láska a oddanosť vlasti, hrdosť na jej minulosť a prítomnosť, úsilie chrániť záujmy vlasti“*. Ja keď počujem slovo vlastenectvo, vybaví sa mi záverečná scéna nejakého amerického filmu, keď hrá víťazná hudba

a po stožiarí stúpa nahor americká vlajka. Dokonalá výchova k vlastenectvu! Slovenských filmov je síce veľmi málo, ale aj tak som to v žiadnom nevidel. Spomedzi obyvateľov vyspelých štátov sú obyvatelia Slovenska jedni z najmenších vlastencov. Prečo je to ale tak?

Určite to nie je preto, že nie je na čo byť hrdý. Vela Slovákov to síce tvrdí, ale ja s nimi nesúhlasím. Príčina je v tom, že Slováci nie sú k vlastenectvu vychovávaní. Podľa mňa by mali byť k nemu vedení už od materskej školy. Veď máme byť na čo hrdí! Napríklad to, že najlepšie bryndzové halušky sa varia na Slovensku a máme dobrých hokejistov, nám nikto nevezme. A to ešte nehovorím o našich Tatrách. Ale treba priznať, že na Slovensku je veľa vecí, ktoré v Slovákoch pocit vlastenectva dosť ubíjajú. Vandalizmus, zakladanie nelegálnych skládok, sebeckí politici či oproti ostatným krajinám EÚ nízke platy, to teda určite nepridá hrdosti na vlasť nijakému Slovákovi. Ale problémy sú aj v iných štátoch a pozrite sa, akí sú to vlastenci. Na Slovensku sú ľudia hrdí, že sú Slováci, iba keď sa nám v niečom darí. Ako príklad si spomeňte na rok 2002, keď sa naši hokejisti stali majstrami sveta. Vtedy sa na preplnených slovenských námestiach skandovalo „Kto neskáče nie je Slováč hej, hej, hej!“ a samozrejme všetci skákali. Vtedy boli všetci veľkými vlastencami. Ale podľa mňa treba byť hrdí a na svoju vlasť aj keď práve neprežíva najlepšie obdobie. To Slováci nie sú a to je veľký problém v našom myslení.

Považujem sa za vlastenca. Som rád, že som Slováč a keby som si mal vybrať, v akom štáte by som sa chcel narodiť, určite by som si vybral Slovensko.

Tomáš Sabol, ZŠ Hlboká cesta Bratislava

* * *

Človek sa vlastencom nerodí, no postupne sa ním stáva. Už ako malé dieťa sa učí mať rád svoju vlasť, dostáva rady, podnety na to, ako jej pomáhať. Nastane moment, od ktorého môže veci aspoň čiastočne ovplyvniť, pozmeniť.

Vlastenec je veľmi silné slovo. Skúste sa tak ako ja spýtať ľudí vo svojom okolí, či si o sebe myslia, či sú vlastencami. Mne na to odpovedať nevedeli. Ani ja neviem, či som vlastencom. No myslím si, že sa ním pomaly, ale isto stávam. Som rada, že práve Slovensko je štátom, v ktorom som sa narodila, v ktorom žijem.

Vlastenectvo sa môže prejavovať napríklad aj tak, že keď cestujeme do zahraničia, a to hlavne na dlhšiu dobu, po istom čase sa nám akosi začne cnieť za domovom, za rodinou, za našou vlasťou. Mám príbuzných, ktorí odišli žiť zo Slovenska napríklad aj do Kanady. Nemyslím si však, že preto, lebo nemali radi svoju vlasť, ale preto, že jednoducho museli. Jedna z nich sa tam živí spevom a nedávno vydala cédečko, no všetky piesne sú naspievané po slovensky, hoci na prerazenie v štáte, kde sa hovorí celkom iným jazykom, je to dosť neobvyklé. Vysvetlením môže byť i to, že aj po siedmich rokoch, čo tam žije, je slovenčina stále jej srdcu bližšia ako iné jazyky.

Na Slovensku máme bohatú kultúru, krásne historické pamiatky, pestrý folklór, nádherné hory, prírodu, no stále menej ľudí si to cení. Aj napriek tomu, že našu vlasť mnohí takmer nepoznajú, hrnieme sa na dovolenky do iných krajín. No keď chceme, aby si naše bohatstvo vážili aj iné národy, musíme si ich začať vážiť najprv sami.

Mám to šťastie, že môžem reprezentovať Slovensko v zahraničí prostredníctvom folklóru. V krajinách ako napríklad Chorvátsko, Bulharsko, Taliansko, Srbsko, Rakúsko alebo Česko, ktoré som i ja zatiaľ mala možnosť vidieť, sme sa stretli s veľkým úspechom a obdivom. Nadšenie, aké prejavili ľudia v zahraničných krajinách pri našom tanci, speve a krojoch, bolo neopísateľné a práve v takých chvíľach som najviac hrdá na svoju vlasť.

A to je podľa mňa prvý krok k tomu, aby som mala svoju vlasť rada tak ako nijakú inú a aby som cítila, nielen pri návratoch, že Slovensko je mojím domovom.

Linda Móroczová, ZŠ Vazovova Bratislava

* * *

PRIDANÉ PRÁCE:

Hoci tieto práce porota neocenila, rozhodli sme sa ich zaradiť do zborníka, aby mali mladí ľudia možnosť porovnať si aj pre budúcnosť podľa akých kritérií porota postupovala. Publikujeme ich, aby ste sa aj v budúcnosti vedeli orientovať a dopredu vedieť, aké hodnoty v súťažných prácach poroty vyzdvihujú a akcentujú

KRITÉRIÁ POROTY:

1. **Schopnosť pochopiť zadanú tému**
2. **Osobnostný prístup autora (autorky)**
3. **Schopnosť uchopiť aj napísať tému jedinečným spôsobom**
4. **Vidieť jav ako je vlastenectvo ako originálnu hodnotu, ktorá človeka obohacuje**
5. **Schopnosť chápať, že aj človek 21. storočia má mať svoj rebríček hodnôt**
6. **Štylistická úroveň textu. Štýl - to je osobnosť**
7. **Jazyková úroveň, úcta k slovenčine ako k štátnemu jazyku**
8. **Radost z tvorby, tvorivosť, ľahkosť vyjadrovania**
9. **Schopnosť prinášať objavné postrehy a poznanie**
10. **Schopnosť presne vyjadriť žáner, ktorý si autor zvolí (úvaha, reportáž, interview, komentár).**

* * *

Ako sa z človeka stáva vlastenec

Ukrajinec na Slovensku

Moje city k vlasti sú veľmi vrúcne a silné. Za svoju vlasť považujem Ukrajinu, i keď bývam na Slovensku. Moji rodičia ma od malička vychovávali v duchu patriotizmu k Ukrajine, rozprávali mi, aký tam žije národ a koľko si toho vytrpel.

Keby som si mohol vybrať medzi Slovenskom a Ukrajinou, radšej by som si vybral Ukrajinu, ale kvôli politickému a finančnému stavu nemôžem. Je smutné, že každý človek si nemôže vybrať, či chce alebo nechce žiť vo svojej rodnej krajine. Niekedy je doslova donútený z rôznych dôvodov odísť. Môj otec viac-menej musel opustiť vlasť kvôli bývalému totalitnému režimu, ktorý bol na Ukrajine, a nielen tam. Najhoršie však je, že sme na Slovensku „sami“. Myslím tým bez rodiny, lebo väčšina zostala na Ukrajine.

Keby sa raz ekonomický a politický stav v mojej vlasti zlepšil, určite by som sa tam presťahoval.

Som hrdý na to, že som Ukrajinec, a ani by som nikým iným byť nechcel. A podľa mňa by sa nikto nemal hanbiť za to, kým je.

Markijan Kovalyk, ZŠ Vazovova Bratislava

* * *

Čo je vlastenectvo? Je to druh lásky k svojej vlasti. Ako si svoju vlasť vážime, chránime a staráme sa o ňu, ale niekedy svojou nerozvážnosťou jej aj škodíme a ničíme ju.

Kto je vlastenec? Vlastenec je každý človek, ktorý sa nehanbí za to, odkiaľ pochádza, kde sa narodil a kde prežil svoju mladosť. V minulosti takými najznámejšími vlastencami boli Hodža a Štúr. Oni dvaja bojovali za našu vlasť. Keby si z nich bral každý človek príklad úcty k svojej vlasti, mohol by povedať: „*Áno, som vlastenec, som hrdý na svoju vlasť!*“ Ale nie všetci ľudia sú hrdí na svoj domov! Dokonca o svojej rodnej zemi hovoria: „*Je tu zle, nechcem tu žiť!*“ Týka sa to väčšinou krajín, kde sú vojnové nepokoje, hlad, rôzne choroby, kde ľudia zomierajú na uliciach.

Ale nie je to náhodou aj chyba štátu? Že sa nevedia postarať o svojich obyvateľov? Potom sa ani netreba čudovať ľuďom, ktorí nemajú radi svoju vlasť a vlastne ju priam nenávidia! Každý človek sa chce mať dobre. Chce, aby aj jeho deti, rodina, príbuzní a kamaráti sa mali dobre. Ale k tomu musia prispieť všetci. Netreba to zvalovať len na štát. Keď sa tak vezme, naša vlasť má krásne

ľudové tradície. Tak prečo sa vytrácajú z nášho života? Veď i tak tradícia spája ľudí a núti ich rozmyšľať, prečo tá tradícia vznikla. Veľmi sa mi páči, že v niektorých, aj keď menších dedinách tie tradície stále žijú. Vtedy si človek uvedomí, aká je tá naša kultúra pekná. A ako sa aj často zabúda na našich predkov. Veď aj oni milovali svoju vlasť. Svojimi rukami obrábali pôdu a pri práci si spievali piesne. Podľa mňa je to tiež vlastenectvo.

Naša vlasť je krásna, tak prečo teda veľa ľudí odchádza do zahraničia? Títo ľudia väčšinou nezabúdajú, odkiaľ sú. Ale zlá pracovná situácia ich donútila hľadať si prácu v zahraničí. Aj keď majú radi svoju vlasť, majú pocit, že jej niečo chýba, aby bola dokonalá. Chýba jej možnosť zamestnať všetkých ľudí. Ale tiež je pravda, že niektorí ľudia radšej ostanú doma na podpore, zriekajú sa možnosti žiť plnohodnotne svoj život a tak sa zároveň podieľať na vlastenectve.

Chrátime svoju vlasť? Každý človek by mal dbať o to, aby neznečistoval svoje životné prostredie. Lebo okolo nás sú krásne lesy, lúky, pasienky. Keď ich budeme znečisťovať, tak nám z tej krásy nezostane nič. Stále nachádzame okolo ciest či v lesoch čierne skládky, stále v našich domácnostiach neseparujeme odpad, nemáme ekologické myslenie.

Čo tvorí vlasť? Vlasť tvorí viac zložiek. Vlasť potrebuje mať svoj jazyk, svoju vlajku, znak, hymnu, parlament a dokonca aj prezidenta. Ale vlasť tvorí aj obyčajný človek, ktorý zachováva tradície a nehanbí sa za to, odkiaľ je. Je dobrá spolupráca medzi štátmi? Je dobré, keď štáty držia spolu a a navzájom si pomáhajú a nevedú medzi sebou boje. Lebo keď vedú medzi sebou boje, väčšinou chcú vlastniť niečo, čo má iný štát. A väčšinou ide práve o nerastné suroviny. Tie sú v tejto dobe veľkým zdrojom bohatstva. Ďalším motívom nepokojov je moc, po ktorej túžia jednotlivci, ale aj náboženský fanatizmus či extrémne pronárodne orientované hnutia.

Ako tak rozmyšľam nad slovom vlastenectvo, prichádzam na to, že by sme mali svoju vlasť viac chrániť, aby nebolo neskoro plakať nad rozliatym mliekom. Aj keď je ťažko povedať, čo je vlastne vlastenectvo. Ale asi je to istý druh lokalpatriotizmu, hrdosti, národného sebavedomia. Tomu by sa mali učiť už malé deti – v rodine, mali by to počuť z médií,

v škole. Namiesto neustálej kritiky by mali počuť nielen deti, ale aj dospelí nejaké pozitíva a zvyšovať si svoje národné povedomie a sebavedomie.

Jana Filipová, ZŠ sv. Jána Krstiteľa Spišské Vlachy

* * *

Vlastenectvo je prejav lásky človeka k svojej vlasti. Vlastenec je človek, ktorý miluje svoju vlasť a snaží sa žiť tak aby urobil niečo pre svoju vlasť, aby si jeho skutky ľudia zapamätali a boli hrdí na to čo pre svoju vlasť vykonal. Človek, ktorý vníma svoju vlasť ako domov a cíti sa v nej dobre, je taktiež vlastenec. Svojím spôsobom je každý človek vlastencom. Vlastencom sa človek nestane zo dňa na deň, ba ani za týždeň či mesiac, pretože vlastenectvo je pocit, ktorý vychádza z vnútra človeka a napĺňa ho láskou k jeho vlasti. Z toho dôvodu sa človek usiluje byť pre svoju vlasť užitočný, ba je ochotný položiť za ňu život. Hájiť slobodu svojej vlasti a byť ochotný pre ňu zomrieť je dôkaz že láska k vlasti je obrovská a neustále sa rastie. Vlasť je ako poklad, ktorý si každý stráži nech to stojí čokoľvek. Našťastie, existujú ľudia, ktorí sa dokážu za svoju vlasť postaviť bez zaváhania a s veľkou oddanosťou v nádeji, že ich úsilie nebude zbytočné. Vlasť pre nich znamená celý život. Byť vlastencom celým srdcom i dušou znamená žiť pre vlasť ktorá nám dáva silu prekonávať všetky prekážky, ak bránia pokojnému a jedinečnému životu v nej.

Pravý vlastenec chce pre svoju krajinu len to najlepšie. Nechce jej separáciu ani izoláciu. Takých „pravých vlastencov“ bolo v histórii dosť. Vlastenectvo je veľmi dôležitá súčasť národného povedomia. Vlastenectvo je súčasťou našej národnej identity. Tú si musíme zachovávať vždy a za každých okolností! Silný pocit vlastenectva je hlboko zakorenený v kórejskej duši. Kórejčania skutočne milujú svoju domovinu. A nielen slovami. Je to pre nich každodenná záležitosť. Svoje city sa nehanbia prejavíť aj navonok. My Slováci dosť zanedbávame svoju vlasť a odchádzame tam, kde si myslíme že bude lepší život. Väčšina Slovákov odchádza do cudziny za prácou, za čo ich samozrejme nemôžeme

odsudzovať, no veľmi rýchlo zabúdajú na vlast, z ktorej pochádzajú. Nad tým sa treba pozastaviť a porozmýšľať o tom, kým sme a odkiaľ pochádzame, aby sme vedeli vnímať krásu svojej vlasti. Slovo "urinaru" v preklade z kórejštiny znamená „Naša vlast“. Pojem vlastenectvo spájame s určitými jednotlivcami. No týka sa to nás všetkých, ktorí žijeme v jednej vlasti. Vlastencom sa môže stať každý bez rozdielu pôvodu, rasy či vierovyznania. Vlastenectvo taktiež predstavuje lásku a oddanosť vlasti, hrdosť na jej minulosť a prítomnosť, ako aj úsilie chrániť záujmy vlasti. Vlastenectvo (patriotizmus) sa najčastejšie vymedzuje ako pocit príslušnosti, spolupatričnosti, lásky a oddanosti svojej vlasti, pripravenosť slúžiť jej, alebo dokonca aj obetovať sa za vlast. Vlastou sa pritom obyčajne rozumie prostredie vymedzené hranicami štátneho útvaru. Okrem tohto širšieho, komplexného chápania existujú aj ďalšie, obvykle užšie chápania vlastenectva. *Najrozšírenejším z nich je národný patriotizmus, čiže pocit spolupatričnosti, oddanosti a lásky k svojmu národu. Tento typ vlastenectva sa niekedy stotožňuje s národnou hrdosťou a národným povedomím.* Pod vplyvom pôsobenia nemeckých autorov, sa patriotizmus začal spájať s myšlienkou národa a národnej jednoty. Tento typ vlastenectva sa zneužil najmä v prípadoch, keď ľuďom vodcovia vstúpili do mysli o nadradenosti jedného národa nad druhým. Mali konať v prospech cieľov spomínaných vodcov. V súčasnosti sa všetky vlády snažia vzbudzovať, pestovať a prehlbovať vlastenecké cítenie občanov. Prostredníctvom vlasteneckého cítenia sa snažia udržiavať a prehlbovať politickú a sociálnu integritu spoločností svojich štátov. V rokoch 1995 – 1996 sa uskutočnil výskum v Rakúsku, Česku, Maďarsku i na Slovensku, ktorý bol zameraný na vlastenectvo občanov v týchto krajinách. Bohužiaľ, tento výskum preukázal že Slováci sú ochotní odcestovať do cudziny, kvôli zlepšeniu vlastnej ekonomickej situácie. Málo Slovákov sa tiež stotožňovalo len s miestom svojho bydliska. Pre dnešných ľudí je vlastenectvo zabudnutý pojem. A z toho dôvodu v minulosti bolo oveľa viac významných vlastencov ako dnes. Viac vlastencov musí byť aj v parlamente, musia sa zlepšiť ekonomicke podmienky a tým sa zabráni odchodu schopných ľudí do zahraničia. Malo by byť viac lepšie platených pracovných príležitostí.

Vlastenec je ten, čo chce lepší život a lepšie podmienky pre ľudí vo vlastnej krajine. *Nielen pre vlast sa biť, ale aj niečo pre ňu urobiť. Vlast sú ľudia, takže urobiť niečo pre ľudí!*

Tomáš Mačuga, CZŠ sv. Rodiny Sečovce

* * *

„Vzájomné ekonomické prepojenie celého európskeho kontinentu by malo byť samozrejmosťou, práve to však zainteresovaní veľmi často nechápu.“ Tak toto je motto nášho, dovolím si tvrdiť, veľkého vlastenca Milana Hodžu. Už ako mladý novinár sa začal zaujímať o spoluprácu s národmi a pritom nezaniknúť v tieni iných národov. Bol to vlastenec a človek, ktorý nemal predchodcu ani nasledovníka. Byť dobrým vlastencom sa rozhodol úplne sám a postupne sa k nemu pridávali ďalší a ďalší ... Z „normálneho“ človeka sa „cez noc“ vlastenec nestane. To určite nie. K vlastenectvu ako takému musí mať človek vzťah. Z začiatku vnímať svoju krajinu ako niečo, čo mu bolo dané ako dar. Pozrieť sa z ktoréhokoľvek okna u nás a obdivovať každý kúsok našej zeme. Brat ju ako niečo, čo máme jedinú na svete. A veruže máme. Tak ako každý človek je jedinečný je aj krajina neopakovateľná a nenahraditeľná. Tak ako sa nedá nebyť na našu rodnú vlast pyšný a nebojovať za ňu? Byť na ňu hrdý, pretože máme byť na čo. No myslím, že ešte väčšia zásluha vlastencov je, keď si udržiavajú vzájomné vzťahy medzi inými národmi. Spolupráca v dnešnom svete nie je vôbec ľahká, a popritom si udržať aj vlastnú tvár, byť verný svojej vlasti a plniť si vlastenecké povinnosti je obdivuhodný výkon, ktorý si zaslúži i väčší titul ako je „len“ dobrý vlastenec. Už len snaha o dobré vzťahy je hodná pochvaly. Veď si len predstavte, aký závidenia hodný pokoj by bol nie len v Európe, kde sa snažíme o spoluprácu, ale i v celom svete. Kolkým nevinným obetiam by sme sa vyhli, keby v tomto svete nešlo len o pretváрку, úspech a hlavne peniaze. Niekedy si možno ani neuvedomujeme, akú obrovskú úlohu hrajú peniaze v našom živote. A dovolím si tvrdiť, že je to hlavný dôvod odchodu do zahraničia. Človek v tomto svete ľahko zabudne na

„povinnosti“ vlastenca a peniaze či kariéra ho ovládnu na toľko, že neváha opustiť svoju rodnú krajinu. No priznám sa, že niektorým ľuďom sa nečudujem. Sociálne problémy, lepšie platené pracovné ponuky, nedostatok pracovného miesta či obyčajná lepšia cena potravín ich prinúti zmeniť miesto. Niekedy je to len jeden člen rodiny, no čím častejšie sa stáva, že do zahraničia sa odsťahuje celá rodina. V podstate môžeme povedať, že si za to môžeme sami, že strácame ľudí i mnoho vlastencov. Nie všetko čo nefunguje sa dá opraviť, no nemyslím, že je to tento prípad. Aspoň skúsiť motivovať ľudí, aby tu aj mali prečo ostať. No netvrdím, že i ozajstný vlastenec nemôže byť v inej cudzej krajine. Skutočne to záleží na vážnostiach a okolnostiach.

Nedá mi nespomenúť Rudolfa Dilonga, ktorý svoj život pre problémy a prenasledovanie, prežil všade inde, len nie vo svojej krajine. Keď emigroval cez Rakúsko, Bavorsko, Taliansko, Argentínu do USA, vtedy povedal: *„Zahľadený do vesmírov, šiel som svetmi. Za sprievodcu som vždy mal Božie oko.“* Všade, kde čo i len chvíľu pôsobil predstavoval Slovensko a celým srdcom túžil aspoň zomrieť vo svojej krajine, no ani to sa mu nepodarilo. Dostal prezývku „Básnik bez otčiny“, pričom z jeho básní cítiť bezmocnú tragiku človeka, ktorý práve vo svete slobodných a otvorených horizontov najprenikavejšie pocítil, ako bytostne je zviazaný so Slovenskom. Všetko, čo cítil, čo si predstavoval a po čom túžil, vkladal do literárnych diel. I keď Rudolf Dilong si takmer ani nepamätal svoju krajinu, dušou i srdcom bol stále v nej a dával príklad všade, kde prišiel, že vlastenec môže byť tisícky kilometrov od rodiska. Škoda, že teraz už akosi nemáme možnosť poznať dobrých vlastencov, teda aspoň o nich neviem. Pripadá mi to, ako keby v minulosti boli ľudia viac odhodlanejší bojovať za vlasť a nehanbili sa za vlastenectvo pred všetkými. Ale je to naozaj tak?

Veľmi by som bola zvedavá, koľko by sa na Slovensku našlo pravých vlastencov. Keby som aspoň tušila približné číslo tak ho sem napíšem, no nedovolím si ani zatipovať. No pri dnešnom stave neočakávam nejaké väčšie číslo. Možno časom, keď človek niečo cennejšie stratí, uvedomí si, aké je to vzácné. Áno, takí sme my ľudia ... Až keď niečo stratíme, začneme si to viac vážiť a premýšľať o tom. Zamyslíme sa aspoň

nachvíľu akú cennosť máme. Máme vlastnú krajinu, nie sme v nej utláčaní, na našom území nie sú vojny či hlad, a predsa si to málokto uvedomuje. Veď kam inam ak nie do svojej rodnej vlasti sa vždy môžeš vrátiť a ona ťa bude čakať s otvorenou náručou? *Domov sú ruky, na ktorých smieš plakať.* Veď človek bez domova je ako mŕtvy bez hrobu. Quintus Flaccus Horatius povedal, myslím si, jednu naozaj výnimočne múdru vetu, nad ktorou by sme sa mohli nachvíľku zamyslieť: *Kto uteká zo svojej vlasti, uteká sám pred sebou.*

Laura Kellöová, I. ZŠ Komenského ul. Sobrance

* * *

**Zoznam súťažiacich a prác v literárnej súťaži o novinový článok
AKO SA Z ČLOVEKA STÁVA VLASTENEC**

1. Michaela Pástorová, ZŠ Grundschule, Štóska č. 183; 044 25 Medzev
2. Lucia Pavolová ZŠ a MŠ sv. Jána Krstiteľa, Komenského č. 6; 053 61 Spišské Vlachy
3. Jana Filipová, ZŠ a MŠ sv. Jána Krstiteľa, Komenského č. 6; 053 61 Spišské Vlachy
4. Ivana Labancová, ZŠ a MŠ sv. Jána Krstiteľa, Komenského č. 6; 053 61 Spišské Vlachy
5. Daniela Škodáčková, Gymnázium L. Štúra Ulica 1. mája č. 2; 911 05 Trenčín
6. Jana Čižnárová, Gymnázium L. Štúra, Ulica 1. mája č. 2; 911 05 Trenčín
7. Rebeka Zacková, Gymnázium L. Štúra Ulica 1. mája č. 2; 911 05 Trenčín
8. Monika Dúbravková, ZŠ Hodžova ulica č. 37; 911 01 Trenčín
9. Kristína Sámelová, Gymnázium L. Štúra, Ulica 1. mája č. 2; 911 05 Trenčín
10. Alena Pániková, Gymnázium L. Štúra, Ulica 1. mája č. 2; 911 05 Trenčín
11. Maroš Haluška, ZŠ Komenského; 020 01 Púchov
12. Miriam Holická, ZŠ Gorkého č. 21; 917 02 Trnava
13. Nikola Dubovanová, ZŠ a MŠ Madunice, okr. Hlohovec
14. Ladislav Macko, ZŠ Trábečská 1635/22; 955 01 Topolčany
15. Kristína Mikušová, ZŠ Veľké Kostoľany, Školská č. 5; 922 07 Veľké Kostoľany
16. Daniela Filakovská, ZŠ a MŠ Budimír 11; 044 43 Budimír
17. Lucia Čontošová, ZŠ a MŠ Budimír 11; 044 43
18. Alexandra Burčíková, ZŠ a MŠ Kuzmice, Hlavná 276; 076 12 Kuzmice
19. Patrik Komanický, ZŠ a MŠ Kuzmice, Hlavná č. 276; 076 12 Kuzmice
20. Ivana Škreňová, ZŠ a MŠ Modrý Kameň, Lipové námestie 296/28; 992 01 Modrý Kameň
21. Miriama Bariaková, ZŠ a MŠ Modrý Kameň, Lipové námestie 296/28; 992 01 Modrý Kameň
22. Alica Vysokaiová, ZŠ sv. Cyrila a Metoda, Markušovská cesta č. 8; 052 01 Spišská Nová Ves
23. Alžbeta Lapšanská, ZŠ sv. Cyrila a Metoda, Markušovská cesta 8; 052 01 Spišská Nová Ves
24. Barbora Šišková, ZŠ sv. Cyrila a Metoda, Markušovská cesta č. 8; 052 01 Spišská Nová Ves
25. Marianna Sečková, ZŠ sv. Cyrila a Metoda, Markušovská cesta č. 8; 052 01 Spišská Nová Ves
26. Nikola Užáková, ZŠ sv. Cyrila a Metoda, Markušovská cesta č. 8; 052 01 Spišská Nová Ves
27. Zuzana Hladíková, ZŠ, Školská 281; 908 85 Brodské
28. Tomáš Mačuga, CZŠ Sv. Rodiny Kollárova č. 17; 078 01 Sečovce;
29. Lucia Paľová, ZŠ sv. Jána Krstiteľa Spišské Vlachy
30. Natália Ficzeriová, ZŠ Hroncova č. 23; 040 01 Košice
31. Gabriela Kováčová, ZŠ Hroncova 23; 040 01 Košice
32. Laura Fečová, ZŠ ul. Jána Pavla II. č. 1; 040 11 Košice
33. Radovan Potočár, Gymnázium Andreja Vrábla, Mierova ul. č. 5; 934 01 Levice
34. Barbora Henčelová, ZŠ a MŠ Maximiliána Hella; 969 81 Štiavnické Bane č. 338
35. Lenka Petříková, II.ZŠ Jána Švermu č. 6; 071 01 Michalovce
36. Jana Holíková, ZŠ Jána Švermu č. 6; 071 01 Michalovce
37. Pavol Šalata, ZŠ Jána Švermu č. 6; 071 01 Michalovce
38. Stanislava Sorokáč, ZŠ Jána Švermu č. 6; 071 01 Michalovce
39. Lukáš Hric, ZŠ Okružná č. 17; 074 01 Michalovce
40. Lukáš Počatko, ZŠ Okružná č. 17; 071 01 Michalovce
41. Barbora Grajciarová, ZŠ Jána Švermu č. 6; 071 01 Michalovce
42. Zuzana Čurmová, ZŠ Budkovce, Školská 355; 072 15 Budkovce
43. Jakub Vaľo, ZŠ Budkovce, Školská č. 355; 072 15 Budkovce

44. Adriana Mrázová, ZŠ Budkovce, Školská 355; 072 15 Budkovce
45. Andrea Ličková, ZŠ Hrnčiarska ul. 795/ 61; Stropkov
46. Karatína Vrábľová, ZŠ Hrnčiarska ul. 795/ 61; 091 01 Stropkov
47. Bibiána Kloceková, ZŠ Hrnčiarska ul. 795/ 61; 091 01 Stropkov
48. Simona Komišáková ZŠ Hrnčiarska ul. 795/61; 091 01 Stropkov
49. Dorota Kovalová, ZŠ Hrnčiarska č., 795/ 61, 091 01 Stropkov
50. Stanislava Bočkaiová, ZŠ Hrnčiarska ul. č. 61;795/61;
091 01Stropkov
51. Laura Kellőová, ZŠ Komenského ul. č. 6; 073 01 Sobrance
52. Richard Kakaš, ZŠ Dr. Milana Hodžu, Škarniclova č. 1;
811 03 Bratislava
53. Michal Limpár, ZŠ Dr. Milana Hodžu, Škarniclova č. 1;
811 03 Bratislava
54. Terézia Kovaničová, ZŠ Dr. Milana Hodžu Škarniclova ul. č. 1;
811 03 Bratislava
55. Barbora Sliepková, ZŠ Dr. Milana Hodžu Škanriclova ul. č. 1;
811 03 Bratislava
56. Júlia Gablíková, ZŠ Dr. Milana Hodžu, Škarniclova 1; 811 03
Bratislava
57. Jasminka Michalčáková, ZŠ Dr. Milana Hodžu, Škarniclova 1;
811 03 Bratislava
58. Ján Tazberík, ZŠ Dr. Milana Hodžu, Škanriclova 1; 811 03 Bratislava
59. Jana Zajdenová, ZŠ Dr. Milana Hodžu, Škarniclova 1;
811 03 Bratislava
60. Rima Oweisová, ZŠ Hlboká cesta 4; 811 04 Bratislava
61. Filip Andrassy ZŠ Hlboká cesta 4; 811 04 Bratislava
62. Ivana Prieceľová ZŠ Hlboká cesta č. 4; 811 04 Bratislava
63. Adam Košo, ZŠ Hlboká cesta č. 4; 811 04 Bratislava
64. Tomáš Sabol ZŠ Hlboká cesta č. 4; 811 04 Bratislava
65. Radovan Sčasný, ZŠ Hlboká cesta č. 4; 811 04 Bratislava
66. Roberta Velichová, ZŠ Jesenského č. 6; 811 02 Bratislava
67. Markijan Kovalyk, ZŠ Vazovova 4; 811 07 Bratislava
68. Linda Móroczová, ZŠ Vazovova 4; 811 07 Bratislava
69. Michalela Besedová, ZŠ M. Olšovského; 901 01 Malacky

UPOZORNENIE:

Základná škola Dr. Milana Hodžu Škarniclova ulica č. 1, 811 03 Bratislava spoločne s Ústavom politických vied Slovenskej akadémie vied a Národným osvetovým centrom Námestie SNP. Č. 12 Bratislava pripravuje aj II. ročník súťaže o novinový článok s témou *Ako sa z človeka stáva vlastenec 2009*. Motto súťaže, myšlienku niektorého zo slovenských vlastencov porota v spolupráci s riaditeľkou ZŠ Dr. Milana Hodžu Etelou Hessovou a PhDr. Miroslavom Pekníkom vyberie a budeme ho včas publikovať. Porota s predsedom spisovateľom Drahoslavom Machalom si nesmierne cení vysokú úroveň súťažných prác, ktoré prišli do súťaže roku 2008, preto sa nádejáme, že sa roku 2009 prihlási viac škôl zo stredného Slovenska, čo sme tentoraz postrádali.

* * *

AKO SA Z ČLOVEKA STÁVA VLASTENEC

Zodpovedná redaktorka zborníka: Etela Hessová

Redaktor zborníka: Drahoslav Machala

Grafická úprava textu a obálky: Viera Maťašíková

Vydalo Národné osvetové centrum v Bratislave

v spolupráci s Ústavom politických vied SAV

v Bratislave a so Základnou školou Dr. Milana Hodžu

v Bratislave

Tlač: Národné osvetové centrum

Rok vydania: 2008